

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2010

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Katarzyna Mizerkiewicz – Wokół problemów prezentacji maturalnej z języka polskiego: Motyw wędrówki w literaturze ...	17
Andrzej Dudziak – Między tolerancją a tolerowaniem	26
Urszula Cimoch – Rak piersi	41
Bibliografie osobowe: Jose Saramago	49
Jerzy Stefan Stawiński	50
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Barbara Jabłońska – „Jaka to melodia?”	53
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	62
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	69
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	86
V. KRONIKA.....	90

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na III kwartał 2010 roku. Szerszy zestaw dat na III kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

P a ź d z i e r n i k

	X		–	Miesiąc profilaktyki raka piersi
	1 X		–	Międzynarodowy Dzień Ludzi Starszych obchodzony od 1991 r. z inicjatywy ONZ
	1 X		–	Międzynarodowy Dzień Muzyki ustanowiony z inicjatywy Międzynarodowej Rady Muzyki
	1 X		–	Międzynarodowy Dzień Lekarza obchodzony od 1984 roku
(140)	1 X	1870	–	Ur. Stefania Sempołowska, pisarka, pedagog (zm. 31 I 1944)
(105)	1 X	1905	–	Utworzenie Związku Nauczycielstwa Polskiego
(105)	2 X	1905	–	Zm. Jose Maria de Heredia, poeta kubański (ur. 22 XI 1842)
(70)	2 X	1940	–	Utworzenie przez hitlerowców getta żydowskiego w Warszawie
(20)	2 X	1990	–	Zm. Patrick White, pisarz australijski, laureat Nagrody Nobla w 1973 roku (ur. 28 V 1912)
(115)	3 X	1895	–	Ur. Siergiej Jesienin, poeta rosyjski (zm. 28 XII 1925)
(65)	3 X	1945	–	Utworzenie Światowej Federacji Związków Zawodowych
(20)	3 X	1990	–	Zjednoczenie Niemiec przez formalne przyłączenie pięciu landów byłej NRD do RFN
	4 X		–	Światowy Dzień Opieki nad Zwierzętami

- (260) 4 X 1750 – Ur. Franciszek Dionizy Kniaźnin, poeta i dramatopisarz (zm. 25 VIII 1807)
- 6 X – Światowy Dzień Mieszkalnictwa ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych
- (40) 6 X 1970 – Zm. Julian Przyboś, poeta, eseista (ur. 5 III 1901)
- (125) 7 X 1885 – Ur. Niels Bohr, fizyk duński, laureat Nagrody Nobla w 1922 roku (zm. 18 XI 1962)
- (100) 8 X 1910 – Zm. Maria Konopnicka, poetka, nowelistka (ur. 23 V 1842)
- (90) 8 X 1920 – Ur. Frank Patrick Herbert, pisarz amerykański, autor utworów science-fiction (zm. 11 II 1986)
- (100) 9 X 1910 – Ur. John Lennon, brytyjski muzyk, kompozytor, wokalista i autor tekstów (zm. 8 XII 1980)
- 10 X – Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego
- (175) 10 X 1835 – Zm. Kazimierz Brodziński, poeta, historyk literatury (ur. 8 III 1791)
- (80) 10 X 1930 – Ur. Harold Pinter, brytyjski pisarz i dramaturg, reżyser teatralny i scenarzysta, laureat literackiej Nagrody Nobla w 2005 roku, uznawany za czołowego przedstawiciela „teatru absurdu” (zm. 24 XII 2008)
- (195) 11 X 1815 – Ur. Maksymilian Jackowski, działacz społeczny i gospodarczy, zasłużony dla rolnictwa wielkopolskiego (zm. 14 I 1905)
- (130) 11 X 1880 – Założenie w Poznaniu Towarzystwa Czytelni Ludowych
- (125) 11 X 1885 – Ur. Francois Mauriac, pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla w 1952 roku (zm. 1 IX 1970)
- (170) 12 X 1840 – Ur. Helena Modrzejewska (właśc. nazw. Jadwiga Helena Misel), aktorka, znana także jako Modjeska (zm. 8 IV 1909)

(75)	12 X	1935	– Ur. Luciano Pavarotti, włoski śpiewak operowy (tenor liryczny), uważany za jednego z najwybitniejszych śpiewaków XX wieku (zm. 6 IX 2007)
	14 X		– Światowy Dzień Normalizacji ustanowiony w 1991 r. przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO)
	14 X		– Dzień Edukacji Narodowej
	14 X		– Międzynarodowy Dzień Zmniejszania Skutków Klęsk Żywiolowych uchwalony przez ONZ
(55)	14 X	1955	– Zm. Zygmunt Wojciechowski, historyk, prawnik, pierwszy dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu (ur. 27 IV 1900)
(50)	14 X	1960	– Zm. Sigurd Hoel, pisarz norweski (ur. 14 XII 1890)
(20)	14 X	1990	– Zm. Leonard Bernstein, kompozytor, pianista i dyrygent amerykański (ur. 25 VIII 1918)
	15 X		– Międzynarodowy Dzień Niewidomych – Dzień Białej Łaski uchwalony przez Europejską Unię Niewidomych w 1993 r.
	16 X		– Światowy Dzień Wyżywienia (obchodzony od 1981 r. z inicjatywy Światowej Organizacji ds. Wyżywienia – FAO), Żywności i Walki z Głodem
(65)	16 X	1945	– Polska podpisała Kartę Narodów Zjednoczonych
(65)	16 X	1945	– Utworzenie Chóru Chłopięco-Męskiego Filharmonii Poznańskiej pod dyrekcją Stefana Stuligrosza
	17 X		– Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem
	17 X		– Dzień Walki z Rakiem ogłoszony przez prezydenta RP w 1997 r.
(90)	17 X	1920	– Zm. John Reed, amerykański pisarz, dziennikarz i działacz ruchu robotniczego (ur. 22 X 1887)
	18 X		– Dzień Poczty Polskiej, Dzień Łączności

- (265) 19 X 1745 – Zm. Jonathan Swift (właśc. nazw. Isaac Bickerstaff), pisarz angielski pochodzenia irlandzkiego (ur. 30 XI 1667)
- (105) 19 X 1905 – Ur. Hanna Mortkowicz-Olczakowa, poetka, prozaik, tłumaczka, autorka książek dla dzieci i młodzieży (zm. 3 I 1968)
- (80) 21 X 1930 – Zm. Włodzimierz Perzyński, prozaik, komediopisarz i poeta młodopolski (ur. 6 VII 1877)
- (140) 22 X 1870 – Ur. Iwan Bunin, prozaik i poeta rosyjski, laureat Nagrody Nobla w 1933 roku (zm. 8 XI 1953)
- (15) 22 X 1995 – Zm. Kingsley Amis, brytyjski pisarz (ur. 16 IV 1922)
- (70) 23 X 1940 – Zm. Alfred Bem, wielkopolski działacz ruchu robotniczego (ur. 12 II 1900)
- (25) 23 X 1985 – Zm. Tadeusz Hołuj, poeta, prozaik, dramatopisarz i publicysta (ur. 23 XI 1916)
- 24 X – Światowy Dzień Informacji obchodzony z inicjatywy ONZ od 1972 r.
- 24 X – Dzień Organizacji Narodów Zjednoczonych obchodzony w rocznicę wejścia w życie Karty NZ (1945)
- (285) 24 X 1725 – Zm. Alessandro Pietro Scarlatti, włoski kompozytor okresu baroku (ur. 2 V 1660)
- (215) 24 X 1795 – Trzeci rozbiór Polski
- (125) 24 X 1885 – Ur. Marcin Chwiałkowski, wielkopolski działacz ruchu robotniczego (zm. 17 IV 1938)
- (65) 24 X 1945 – Powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych – ONZ
- (325) 26 X 1685 – Ur. Domenico Giuseppe Scarlatti, kompozytor włoski okresu baroku (zm. 23 VII 1757)
- (190) 26 X 1820 – Ur. Ewaryst Estkowski, pedagog i działacz oświatowy (zm. 15 X 1856)

- (120) 26 X 1890 – Zm. Carlo Collodi (właśc. nazw. Carlo Lorenzini), włoski pisarz i dziennikarz (ur. 24 XI 1826)
- (65) 26 X 1945 – Powołanie Światowej Demokratycznej Federacji Kobiet
- 27 X – Światowy Dzień Modlitwy o Pokój
- (155) 27 X 1855 – Ur. Iwan Miczurin, hodowca, sadownik rosyjski (zm. 7 VI 1935)
- (175) 30 X 1835 – Ur. Cyprian Godebski, rzeźbiarz, wnuk Cypriana Godebskiego – poety i legionisty (zm. 25 XI 1909)
- 31 X – Światowy Dzień Oszczędności
- (65) 31 X 1945 – Zm. Wincenty Witos, polityk, działacz ruchu ludowego, premier II RP (ur. 21 I 1874)

L i s t o p a d

- 1 XI – Wszystkich Świętych – Święto Zmarłych
- (120) 1 XI 1890 – Ur. Jan Wiktor, prozaik, eseista (zm. 17 II 1967)
- (85) 2 XI 1925 – Ur. Bogusław Kogut, pisarz i poeta poznański (zm. 15 III 1987)
- (60) 2 XI 1950 – Zm. George Bernard Shaw, dramaturg i prozaik irlandzki, laureat Nagrody Nobla w 1925 roku (ur. 26 VII 1856)
- (35) 2 XI 1975 – Zm. Pier Paolo Pasolini, włoski pisarz i reżyser filmowy (ur. 5 III 1922)
- (165) 3 XI 1845 – Ur. Zygmunt Gloger, etnograf i archeolog polski (zm. 7 VIII 1910)
- (40) 3 XI 1970 – Zm. Władysław Jan Grabski, poeta, powieściopisarz i publicysta (ur. 25 XI 1901)
- (55) 5 XI 1955 – Zm. Maurice Utrillo, malarz i grafik francuski (ur. 26 XII 1883)

- (255) 6 XI 1755 – Ur. Stanisław Staszic, pisarz polityczny, geolog, filozof, tłumacz książek (zm. 20 I 1826)
- (150) 6 XI 1860 – Ur. Ignacy Paderewski, pianista, kompozytor (zm. 29 VI 1941)
- (130) 6 XI 1880 – Ur. Robert Musil, pisarz austriacki (zm. 15 IV 1942)
- (85) 7 XI 1925 – Ur. William Wharton (właśc. nazw. Albert Du Aime), pisarz amerykański, autor powieści „Ptasiek”, malarz (zm. 29 X 2008)
- (110) 8 XI 1900 – Ur. Margaret Mitchell, pisarka amerykańska (zm. 16 VIII 1949)
- 9 XI – Światowy Dzień Jakości obchodzony od 1989 r. z inicjatywy międzynarodowych organizacji ds. standaryzacji jakości
- (100) 9 XI 1910 – Zm. Piotr Wawrzyniak, ksiądz, działacz gospodarczy i społeczny w zaborze pruskim (ur. 30 I 1849)
- (40) 9 XI 1970 – Zm. Charles de Gaulle, polityk francuski (ur. 22 XI 1890)
- 10 XI – Międzynarodowy Dzień Młodzieży
- (145) 10 XI 1865 – Ur. Władysław Umiński, pisarz tworzący fantastykę naukową, autor książek dla dzieci i młodzieży, publicysta (zm. 31 XII 1954)
- 11 XI – Święto Niepodległości – święto narodowe, odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 latach niewoli
- (170) 12 XI 1840 – Ur. August Rodin, rzeźbiarz francuski (zm. 17 XI 1917)
- (25) 12 XI 1985 – Zm. Stanisław Baliński, poeta, nowelista (ur. 2 VIII 1899)
- (160) 13 XI 1850 – Ur. Robert Louis Stevenson, pisarz i eseista angielski (zm. 3 XII 1894)
- 14 XI – Światowy Dzień Cukrzycy Światowy Dzień Walki z Cukrzycą

- (170) 14 XI 1840 – Ur. Claude Monet, malarz francuski, przedstawiciel impresjonizmu (zm. 6 XII 1926)
- (100) 14 XI 1910 – Ur. Jerzy Putrament, pisarz, działacz polityczny, społeczny i kulturalny (zm. 23 VI 1986)
- 15 XI – Międzynarodowy Dzień Pisarzy Uwięzionych obchodzony z inicjatywy Światowej Federacji PEN-Clubu
- (380) 15 XI 1630 – Zm. Johannes Kepler, astronom i matematyk niemiecki (ur. 27 XII 1571)
- (340) 15 XI 1670 – Zm. Jan Amos Komensky, pedagog czeski, reformator szkolnictwa (ur. 28 III 1592)
- (115) 15 XI 1895 – Ur. Antoni Słonimski, poeta, satyryk i felietonista (zm. 4 VII 1976)
- 16 XI – Światowy Dzień Tolerancji proklamowany przez UNESCO, obchodzony od 1996 r.
- (110) 16 XI 1900 – Ur. Nikołaj Pogodin (właśc. nazw. Nikołaj Fiedorowicz Stukałow), dramaturg rosyjski (zm. 19 IX 1942)
- (25) 16 XI 1985 – Zm. Witold Wirpsza, poeta, prozaik, tłumacz literatury niemieckiej, zamieszkały od 1971 roku w Berlinie Zachodnim (ur. 4 XII 1918)
- 17 XI – Międzynarodowy Dzień Studentów obchodzony od 1941 r.
- (105) 17 XI 1905 – Ur. Adam Ważyk, poeta, prozaik i eseista (zm. 13 VIII 1982)
- (25) 17 XI 1985 – Zm. Stanisław Ryszard Dobrowolski, poeta, prozaik i publicysta (ur. 14 III 1907)
- 18 XI – Dzień Walki z Paleniem Tytoniu obchodzony od 1977 roku, w trzeci czwartek listopada
- (110) 19 XI 1900 – Ur. Anna Seghers (właśc. nazw. Netty Reiling Radvanyi), pisarka niemiecka pochodzenia żydowskiego (zm. 1 VI 1983)

- (70) 19 XI 1940 – Zm. Wacław Berent, pisarz, tłumacz (ur. 26 IX 1873)
- (100) 20 XI 1910 – Zm. Lew Tołstoj, pisarz rosyjski (ur. 9 IX 1828)
- (85) 20 XI 1925 – Zm. Stefan Żeromski, prozaik, dramaturg i publicysta (ur. 14 X 1864)
- 21 XI – Światowy Dzień Życzliwości (zwany też Światowym Dniem Pozdrowienia – World Halo Day) obchodzony od 1973 r.
- 21 XI – Światowy Dzień Telewizji
- (180) 21 XI 1830 – Zm. Jan Śniadecki, matematyk, astronom i filozof (ur. 29 VIII 1756)
- (45) 21 XI 1965 – Zm. Stanisław Strugarek, pisarz, redaktor i aktor radiowy związany z Poznaniem (ur. 21 III 1911)
- (120) 22 XI 1890 – Ur. Charles de Gaulle, polityk francuski (zm. 9 XI 1970)
- (60) 22 XI 1950 – Powołanie Światowej Rady Pokoju
- (135) 24 XI 1875 – Ur. Xsawery Dunikowski, rzeźbiarz (zm. 26 I 1964)
- (60) 25 XI 1950 – Zm. Johannes Wilhelm Jensen, pisarz duński, laureat Nagrody Nobla w 1944 r. (ur. 20 I 1873)
- (155) 26 XI 1855 – Zm. Adam Mickiewicz, poeta, dramaturg i publicysta (ur. 24 XII 1798)
- (115) 26 XI 1895 – Ur. Witold Hulewicz, poeta, publicysta, wydawca, założyciel Oddziału Związku Literatów Polskich w Poznaniu, członek grupy literackiej „Zdrój” (zm. 12 VI 1941)
- (60) 26 XI 1950 – Zm. Hedwig Courths-Mahler, pisarka niemiecka (ur. 18 II 1867)
- (165) 27 XI 1845 – Ur. Walery Przyborski, pisarz i historyk (zm. 13 III 1913)
- (135) 27 XI 1875 – Ur. Władysław Orkan (właśc. nazw. Franciszek Smreczyński), prozaik, poeta młodopolski (zm. 14 V 1930)

- (115) 27 XI 1895 – Zm. Alexandre Dumas, dramaturg i powieściopisarz francuski (ur. 28 VII 1824)
- (55) 27 XI 1955 – Zm. Artur Honegger, kompozytor szwajcarski (ur. 10 III 1892)
- (190) 28 XI 1820 – Ur. Fryderyk Engels, niemiecki filozof i socjolog, działacz rewolucyjny (zm. 5 VIII 1895)
- (130) 28 XI 1880 – Ur. Aleksander Błok, poeta rosyjski, przedstawiciel symbolizmu (zm. 7 VIII 1921)
- (95) 28 XI 1915 – Ur. Konstantin Simonow, prozaik i poeta rosyjski (zm. 18 VIII 1978)
- 29 XI – Dzień Podchorążego
- (180) 29 XI 1830 – Wybuch powstania listopadowego
- (175) 30 XI 1835 – Ur. Mark Twain (właśc. nazw. Samuel Langhorne Clemens), pisarz i nowelista amerykański (zm. 21 IV 1910)
- (110) 30 XI 1900 – Zm. Oscar Wilde, pisarz irlandzki (ur. 16 X 1854)

G r u d z i e ń

- 1 XII – Światowy Dzień Zapobiegania AIDS ogłoszony przez WHO z inicjatywy Międzynarodowej Konferencji AIDS w Londynie 1988 r.
- (30) 2 XII 1980 – Zm. Romain Gary (właśc. nazw. Romain Kacew), powieściopisarz francuski pochodzenia litewskiego (ur. 8 V 1914)
- (135) 4 XII 1875 – Ur. Rainer Maria Rilke, poeta austriacki, prekursor egzystencjalizmu (zm. 29 XII 1926)
- 5 XII – Międzynarodowy Dzień Pomocy Cierpiącym (Dzień Wolontariusza) ogłoszony w 1985 r. z inicjatywy Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, obchodzony od 1986 r.

- (140) 5 XII 1870 – Zm. Alexandre (ojciec) Dumas, powieściopisarz i dramaturg (ur. 24 VII 1802)
- (85) 5 XII 1925 – Zm. Władysław Stanisław Reymont (właśc. nazw. Władysław Stanisław Rejment), powieściopisarz, nowelista, laureat Nagrody Nobla w 1924 roku (ur. 7 V 1867)
- (355) 7 XII 1655 – Zm. Krzysztof Opaliński, pisarz satyryczny, związany z Wielkopolską, urodzony w Sierakowie, wojewoda poznański od 1637 roku (ur. 1609)
- (65) 7 XII 1945 – Ur. Rafał Wojaczek, poeta (zm. 11 V 1971)
- (40) 7 XII 1970 – Podpisanie w Warszawie układu o podstawach normalizacji stosunków między PRL a RFN
- (35) 7 XII 1975 – Zm. Thornton Wilder, pisarz i dramaturg amerykański (ur. 17 IV 1897)
- (25) 7 XII 1985 – Zm. Robert von Ranke Graves, prozaik, poeta i eseista angielski, pochodzenia irlandzkiego (ur. 24 VII 1895)
- (45) 8 XII 1965 – Papież Jan XXIII otworzył obrady II Soboru Watykańskiego (trwał do 8 XII 1965). Uchwalono 16 dokumentów stanowiących syntezę współczesnej nauki Kościoła
- (30) 8 XII 1980 – Zm. John Lennon, brytyjski muzyk, kompozytor, wokalista i autor tekstów (ur. 9 X 1910)
- (20) 8 XII 1990 – Zm. Tadeusz Kantor, malarz, rzeźbiarz, scenograf, twórca teatru „Cricot 2” (ur. 6 IV 1915)
- (70) 9 XII 1940 – Zm. Bohdan Dyakowski, biolog, pedagog, popularyzator przyrody, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 22 XII 1864)
- (25) 9 XII 1985 – Zm. Ireneusz Iredyński, poeta, prozaik, dramatopisarz (ur. 4 VI 1939)
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Ochrony Praw Dziecka
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka uchwalony w 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne NZ

- (180) 10 XII 1830 – Ur. Emily Dickinson, poetka amerykańska (zm. 15 V 1886)
- (65) 10 XII 1945 – Ur. Marek Grechuta, pieśniarz, kompozytor, poeta (zm. 9 X 2006)
- (200) 11 XII 1810 – Ur. Alfred de Musset, poeta francuski (zm. 2 V 1857)
- (150) 12 XII 1860 – Ur. Jan Kasprowicz, poeta, dramaturg, tłumacz (zm. 1 VIII 1926)
- (95) 12 XII 1915 – Ur. Jeremi Przybora, satyryk, reżyser, współtwórca „Kabaretu Starszych Panów” (zm. 4 III 2004)
- (120) 14 XII 1890 – Ur. Sigurd Hoel, pisarz norweski (zm. 14 X 1960)
- (115) 14 XII 1895 – Ur. Paul Eluard (właśc. nazw. Eugène Grindel), poeta francuski (zm. 18 XI 1952)
- (35) 14 XII 1975 – Zm. Stanisława Platówna, prozaik, autorka powieści dla młodzieży (ur. 14 II 1924)
- (20) 14 XII 1990 – Zm. Friedrich Dürrenmatt, dramaturg szwajcarski (ur. 5 I 1921)
- (235) 16 XII 1775 – Ur. Jane Austen, powieściopisarka angielska (zm. 18 VII 1817)
- (240) 17 XII 1770 – Ur. Ludwig van Beethoven, kompozytor niemiecki (zm. 26 III 1827)
- (180) 17 XII 1830 – Ur. Jules de Goncourt, pisarz francuski (zm. 20 VI 1870)
- (100) 19 XII 1910 – Ur. Jean Genêt, francuski powieściopisarz, dramaturg i poeta (zm. 15 IV 1986)
- (95) 19 XII 1915 – Ur. Édith Piaf (właśc. nazw. Edith Giovanna Gassion), piosenkarz francuska (zm. 11 X 1963)
- (70) 21 XII 1940 – Zm. Francis Scott Fitzgerald, pisarz amerykański (ur. 24 IX 1896)
- (635) 21 XII 1375 – Zm. Giovanni Boccaccio, pisarz włoski (ur. 1313)

- (20) 22 XII 1990 – Zaprzysiężenie na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Wałęsy, wybranego 8 XII 1990 r. po raz pierwszy od 1945 r. w wolnych wyborach
- (115) 25 XII 1895 – Ur. Stefan Rowecki „Grot”, generał, dowódca AK (zm. VIII 1944)
- (185) 26 XII 1825 – Wybuch powstania dekabrystów w Rosji
- (120) 26 XII 1890 – Zm. Heinrich Schliemann, niemiecki archeolog – amator, odkrywca ruin Troi, prowadził prace wykopaliskowe na terenie Myken i Tirynsu, poliglota (władał 14 językami) (ur. 6 I 1822)
- (425) 27 XII 1585 – Zm. Pierre de Ronsard, poeta francuski (ur. 11 IX 1524)
- (65) 27 XII 1945 – Zm. Theodore Dreiser, powieściopisarz amerykański (ur. 27 VIII 1871)
- (85) 28 XII 1925 – Zm. Siergiej Jesienin, poeta rosyjski (ur. 3 X 1895)
- (190) 29 XII 1820 – Ur. Tytus Chałubiński, lekarz, przyrodnik (zm. 4 XI 1889)
- (145) 30 XII 1865 – Ur. Rudyard Kipling, pisarz angielski, laureat Nagrody Nobla w 1907 r. (zm. 18 I 1936)
- (105) 31 XII 1905 – Ur. Tadeusz Breza, prozaik, eseista (zm. 19 V 1970)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Katarzyna Mizerkiewicz

WOKÓŁ PROBLEMÓW PREZENTACJI MATURALNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO: MOTYW WĘDRÓWKI W LITERATURZE

Spśród wielu typów tematów prezentacji maturalnych z języka polskiego najczęściej i najchętniej wybierane są te, które opierają się na recepcji motywów. Na pierwszy rzut oka wydają się proste, jednak po bliższym przeanalizowaniu okazuje się, że tematy takie kryją w sobie wiele pułapek. Już podczas pierwszych prób przyglądania się takim zagadnieniom, pojawiają się liczne pytania i wątpliwości. Pierwszym zadaniem maturzysty będzie zatem postawienie przemyślanej tezy, która pozwoli jednocześnie zawęzić krąg poszukiwań literackich. W związku z tym maturzysta musi postawić sobie pytanie: co chce w swojej prezentacji udowodnić? Do jakich wniosków powinienem dojść? Pytania te pomogą w dalszym etapie pracy, tzn. w poszukiwaniu literatury przedmiotu.

Proces tworzenia takiego wystąpienia proponuję przeanalizować na konkretnym przykładzie.

Jednym z wielu motywów, które pojawiają się w prezentacjach maturalnych wielu szkół, jest motyw wędrówki w literaturze. Jak rozpocząć pracę nad takim wystąpieniem?

Otóż głównym problemem, który się pojawia w przypadku prezentacji tego typu jest wybór literatury przedmiotu. Motyw wędrówki jest tak powszechny, iż występuje w literaturze każdej epoki, dlatego postawienie tezy badawczej pomoże skonkretyzować problem, a co za tym idzie wskaże, do jakich przykładów warto się odwołać. Kiedy te czynności zostaną już ukończone, zostaje przygotowanie już samego wystąpienia. Jak je zacząć? Można przywołać cytaty, który będzie stanowił motto prezentacji (np. słowa Edwarda Stachury „Wędrówką życie jest człowieka...”), a następnie odnieść się do ustaleń terminologicznych. Warto przytoczyć także definicje słownikowe „wędrówki”, które jednocześnie podają elementy różnicujące to hasło od potocznie używanych synonimów. Należy przy tym pamiętać, aby przywołać źródło definicji lub przynajmniej podać je w literaturze przedmiotu. Obowiązkowo trzeba wskazać dosłowne i metaforyczne znaczenie hasła np. 1) przemieszczanie się z miejsca na miejsce, zmierzanie w jakimś określonym kierunku, odwiedzanie po kolei wielu miejsc –

znaczenie dosłowne, 2) w sensie duchowym wędrówka to podróż w głąb swojego „ja”, poznanie samego siebie. Po wyjaśnieniu można postawić tezę badawczą, czyli stwierdzenie, które będziemy udowadniać w trakcie prezentacji. W przypadku tego motywu można podkreślić, iż topos wędrówki pojawia się już u źródeł kultury europejskiej, a dowodem na to jest jego obecność w Biblii i Mitologii. Warto też podkreślić, że wędrowanie nie zawsze jest doświadczeniem bolesnym i wiąże się z cierpieniem, ale czasem powoduje zaspokojenie typowej ludzkiej ciekawości.

Kolejnym etapem będzie przejście do analizowania konkretnych, wybranych przez maturzystę przykładów literackich. Ponieważ w tezie pojawiło się stwierdzenie dotyczące źródła kultury europejskiej, koniecznie musi pojawić się przykład z Biblii lub/i Mitologii. Niewątpliwie doskonałym przykładem będzie fragment Księgi Rodzaju, który ukazuje wędrówkę (a właściwie jej archetyp) pierwszych rodziców. Ich tułaczka jest konsekwencją wypędzenia. Trzeba koniecznie zwrócić uwagę na to, dlaczego Adam i Ewa zostali wypędzeni z Raju. Powodem było sprzeniewierzenie się Bogu. Zostali skuszeni przez Szatana obietnicami wiecznego życia, wiecznej miłości i absolutnej mądrości. Zostali za to ukarani wygnaniem i tułaczką, ale jednocześnie otrzymali obietnicę powrotu do Raju. Zły Szatan oszukał pierwszych rodziców – jego obietnice nie zostały spełnione, natomiast dobry Bóg, chcąc ich uchronić od wygnania i kary, wprowadził zakaz. Ludzie wiedzą, że żyjąc godnie i moralnie mają szansę na powrót do Raju. W takim ujęciu Eden zyskuje nowy sens – staje się ojczyzną, do której człowiek pragnie powrócić. Warto też zauważyć, że jej wymiar jest nie tyle ziemski, ile boski. W Biblii wędrówka staje się także metaforą życia. To właśnie w tym źródle kultury pojawił się po raz pierwszy topos homo viator, czyli człowieka wędrowca. Ludzkie życie staje się podróżą, którą musimy odbyć zmagając się z różnymi przeszkodami. Wniosek, który nasuwa się z interpretacji tego przykładu pozwala stwierdzić, że wędrówka przedstawiona w tym tekście jest konsekwencją grzechu pierworodnego, ale jednocześnie stanowi etap w osiągnięciu zbawienia, wiecznego szczęścia i jest dążeniem do Boga.

Kontynuując rozważania na temat funkcji i żywotności tego motywu w literaturze, nie można pominąć jego średniowiecznych realizacji. Tym razem warto zwrócić uwagę na istotę i funkcję motywu człowieka wędrującego. Przykładem takiej postaci może być np. bohater legendy hagiograficznej – święty Aleksy. W życiu tego bohatera wędrówka stanowi jedynie jeden z etapów życia. Tekst ten warto przywołać choćby dlatego, że topos ten zostaje ujęty w zupełnie innej funkcji, która podyktowana została teocentrycznym światopoglądem i filozofią epoki, dlatego Aleksy został wykreowany jako wzór świętości w duchu chrześcijańskiej ascezy. Warto w tym miejscu krótko skomentować jego kontakty z ro-

dziną i najważniejsze ideały. Istotne, aby podkreślić też cel wędrówki: tułając się szedł przez różne kraje po to, aby życiem doczesnym zasłużyć sobie na zbawienie wieczne. W przypadku tego bohatera wędrówka stała się drogą do Boga. Ale postawa Aleksego prezentuje jeszcze jeden aspekt omawianego toposu – duchowo wędruje w głąb siebie, uciekając jednocześnie od świata zewnętrznego, czyli prezentuje literacki motyw fuga mundi. Idąc takim tokiem myślenia można dojść do stwierdzenia, że wielopłaszczyznowa wędrówka świętego Aleksego doprowadziła go do „fury klasztornej”. Jednak nie kończy się ona w tym momencie. Należy przyrzeć się dalszym losom bohatera i krótko je skomentować. Wnikliwy interpretator zauważy, że wędrówka Aleksego zaczyna się w rzymskim domu – dworze jego ojca i tam też się kończy, zatem wędrówka zatoczyła koło. Anna Skoczek¹ (patrz bibliografia) podkreśla, że fakt ten symbolizuje ludzką egzystencję – życie ludzkie to droga od rzeczywistości profanum, która jest dana człowiekowi w wyniku grzechu pierworodnego do rzeczywistości sacrum. W trakcie prezentacji warto powoływać się na konkretne źródła, gdyż wówczas zdający daje dowód rzeczowego i kompetentnego przygotowania. Można też odnieść się do kontekstu filozoficznego. Myśl średniowieczna głosiła, że każdy człowiek powołany jest do świętości, a jego celem jest zbawienie. Co więcej – Ziemia to miejsce wiecznej wędrówki, a podróż odbywa się nie tylko w wymiarze geograficznym, ale także pośród systemów religijnych. W tamtych czasach wynikała zatem z pobudek religijnych, dlatego wszelkie przemieszczania się, wędrówki, tułaczki stawały się jednocześnie drogą do świętości. Dlaczego? Otóż wyruszenie w podróż oznaczało odejście, a co za tym idzie porzucenie grzesznego życia w imię wyższych celów. Dążenie do świętości to porzucenie dotychczasowego miejsca i wyruszenie w drogę. Taki wysiłek podjął święty Aleksy, dlatego możemy stwierdzić, że jawi się on jako średniowieczny homo viator. To stwierdzenie jest doskonałym odniesieniem do genezy pojęcia, o którym wspomniano wcześniej, omawiając tekst biblijny. Zwrócić należy także uwagę na fakt, iż cel wędrówki bohatera nie zawsze jest jemu znany, nie zawsze też wynika z jego świadomości. Średniowieczna koncepcja pielgrzymowania, uświęcała zatem i uświęca nadal życie człowieka, co dziś potwierdzają odbywające się często pielgrzymki. Można pokusić się w tym miejscu o stwierdzenie, że zmieniły się czasy, warunki polityczno-społeczne ale jak się okazuje, wędrowanie i dążenie do ideału pozostało.

Dokonując interpretacji przykładów literackich w kontekście postawionej tezy, należy przywołać dzieło wymykające się z ram średniowiecza, ale jednocześnie stanowiące podsumowanie tej epoki, czyli utwór Dantego „Boska Komedia”. Jest to przykład o tyle ważny, że krytycy literaccy uznali ten tekst

---

¹ A. Skoczek, *Średniowiecze*, Bochnia 2005.

za kwintesencję myśli teologicznej i filozoficznej. W tym utworze wędrówka ukazana jest w zupełnie innej perspektywie, to podróż na drugą stronę życia. Dante nakreślił zaświaty, gdzie spotkał się ze zmarłymi, których znał za ich ziemskiego życia. Wszystko to za sprawą wizyjnej wędrówki po krainie piekła, czyśćca i nieba. Przewodnikami po zaświatach Dantego-wędrowca byli Wergiliusz i Beatrycze, ale to niejedyni bohaterowie. Dodatkowych nauk udzielają tułaczowi napotkani po drodze zmarli filozofowie, artyści i politycy, przedstawiając swoją wędrówkę po zaświatach. Dzieło to jest warte omówienia w prezentacji, gdyż Dante ukazał wszystkie zdarzenia i sprawy tak, aby były one czytelne zarówno w sensie dosłownym jak i metaforycznym, zatem ukazuje wielopłaszczyznowość funkcjonowania motywu. Wszystko, czego doświadcza bohater w planie piekła i czyśćca, pozwala zrozumieć „Boską Komedie” jako dzieło o wyzwoleniu człowieka ze wszelkiego zła i osiągającego kolejne szczeble poznania samego siebie. W tym miejscu można parę słów poświęcić konkretnym epizodom. Jednym z nich jest scena, w której Dante obserwuje dusze cierpiące, na pierwszym zewnętrznym i niby najmniej dotkliwym kręgu piekła. Tu można podać cytaty, który potwierdzi powyższe stwierdzenie np. „okropne gwary, przeliczne języki, język bólu, wycia i gniewu o krzyki, [...] więc zrozumiałem, że tu śmierć zawleka, których Bóg i Czart równo się wyrzeka”. Następnie można przejść do wskazania celu wędrówki bohatera. Wszystkie jego doświadczenia spowodowały, iż poeta dotarł w swej wędrówce do pozarozumowego pojęcia ideałów piękna, dobra i mądrości – to jedna z najważniejszych interpretacji tego motywu. Wykorzystując zatem znany już ze starożytności topos katabasis, czyli zejścia do otchłani krainy zmarłych (por. Eneas, Orfeusz), dotarł Dante do celu swej wędrówki, którym było prawdziwe poznanie. Dzięki temu, że umieścił konkretne nazwy miejsc i bohaterów stworzył tekst bardziej realistyczny. Oto kilka danych na temat jego podróży. Wędrujący poeta, rozpoczyna swą około tygodniową podróż w Wielki Piątek, prawdopodobnie w roku 1300. Autor podejmuje trud opisanie swej fantastycznej podróży, gdyż jest już człowiekiem ponad 40-letnim. Wszystko w jego tekście jest uporządkowane i przemyślane. Tu należy zwrócić szczególną uwagę na pojawiającą się i wszechobecną cyfrę 3, która doprowadza go do tzw. empireum, czyli najwyższej siedziby Boga. W sensie mentalnym Dante jest pielgrzymem i osiąga cel swojej wędrówki – dociera do Stwórcy, mimo że istotą jego podróży było znalezienie Beatrycze. Znajdując ją, znalazł zatem szczęście ostateczne, czyli cel wędrówki został osiągnięty. Powyższa interpretacja ukazuje, iż w przypadku losów tego bohatera motyw wędrówki zyskał zupełnie inne znaczenie i sensy, niż dotychczas ukazywała to literatura.

Motywy wędrówki zyskał szczególne znaczenie w literaturze romantycznej, dlatego wydaje się koniecznością wspomnieć o jego istocie na przykładzie tek-

stów tej epoki. Zarówno w kanonie lektur jak i poza nim znajdujemy szereg dzieł, w których ten topos się pojawia. W owych czasach wymiar wędrówki zyskał nowe sensy ze względu na sytuację historyczno-polityczną. Pojęcie „wędrówka” było ściśle związane z pielgrzymowaniem i przede wszystkim z emigracją. To stwierdzenie może stać się punktem wyjścia do dalszej recepcji motywu w romantyzmie. Warto też pokusić się o dygresję, że to właśnie te elementy wpisały się w biografię najstynniejszych polskich twórców tamtego czasu. Dowodem na to jest życie Adama Mickiewicza, którego doświadczenia pielgrzymowania wywarły silny wpływ na jego twórczość. Spośród licznych przykładów przywołać można jedno z pierwszych dzieł tego autora, w których pojawia się topos wędrówki, chodzi oczywiście o zbiór sonetów pisanych na wygnaniu i wydanych pod tytułem „Sonety krymskie”. Nie sposób omówić wszystkich wierszy, dlatego podczas interpretacji tekstów z tego zbioru należy potraktować je całościowo i wziąć pod uwagę kilka najważniejszych elementów. Jedną z doniosłych kwestii jest bohater i jego kondycja psychiczno-emocjonalna oraz jej źródła. Cały zbiór posiada bohatera jednostkowego, podobną postać główną, którą można utożsamiać z autorem, ponieważ podobnie jak Mickiewicz to tęskniący za ojczyzną wygnaniec. Jest samotnikiem, emigrantem, który świadomie izoluje się od świata zewnętrznego. Obarczony bagażem doświadczeń i pamięci traci wiarę. Dodatkowo jego izolację podkreśla fakt, iż jest osobą nadwrażliwą i genialną. Podobnie jak inni podróżni jest romantykiem o zranionym sercu, doskonale pamiętającym o przeszłości. Bohater sonetów jest także ciekawy świata, docenia niezwykłość orientalnej natury i podziwia jej urodę. Zatem w tym przypadku wędrówka zyskuje nową funkcję to podróż także poznawcza. Można tu odnieść się do wierszy najbardziej znaczących w kontekście motywu. Jednym z najpopularniejszych sonetów, w którym pojawia się topos wędrówki jest utwór pt. „Stepy akermańskie”. Główny bohater sonetu to samotny wędrowiec, który chłonie piękno natury, ale także poznaje istotę bytu w sposób pozamysłowy. Jest pochłonięty ogromem dalekich horyzontów. Piękno przyrody krymskiej opisuje stosując liczne porównania do żywiołu wody, stąd w wierszu np. okręt, fale, powódź. Dostrzega nieskończoność i bezkres bytu. Ale warto podkreślenia są rozważania, które kończą się katastroficzno-egzystencjalnym poczuciem osamotnionego wygnańca. I tu koniecznie musi pojawić się podkreślenie jego tragizmu. Bohater wędruje, bo jest do tego zmuszony, ale marzy o tym, aby usłyszeć „głos z Litwy”. Niestety, pogrąża się jeszcze bardziej w smutku, gdyż „nikt nie woła”.

W zbiorze sonetów znajdują się także takie, które wskazują na inne sensy motywu wędrówki. Odmienny charakter ma sonet pt. „Pielgrzym”, gdyż jest bardziej opisowy. Podmiot więcej miejsca poświęca na opis tego, co widzi, a nie tego, co czuje. W tym momencie warto podkreślić, iż wędrówka w ujęciu roman-

tycznym to także poznawanie świata i samego siebie. W sonecie pt. „Pielgrzym” bohater, oprócz roli podróżnika ze zranioną duszą, kieruje się także chęcią poznania świata. To właśnie powoduje, że jest pielgrzymem. Z tekstu dowiedzieć się można, że tęskni za ojczyzną, a kontekst historyczny ponownie pozwala stwierdzić, iż jest emigrantem. Mimo pięknych orientalnych widoków podmiot liryczny stwierdza: „Litwo! Piały mi wdzięczniej twe szumiące lasy, niż słowiki Bjadaru”. Dlatego można stwierdzić, że bohater sam staje się niejako symbolem romantycznej wędrówki do nowych źródeł poznania życia i historii. Staje się filozofem, który szczególną uwagę przywiązuje do przemijania, nie stałości cywilizacji i władzy. Przemawia przez niego tęsknota. Po tym stwierdzeniu warto przytoczyć przykład z tekstu jako dowód. Pielgrzym mówi „Dlaczegoż stąd ucieka serce, w okolice dalekie i jeszcze dalsze czasy?”. Te rozterki i przemyślenia związane z odbytą podróżą to wyraz niezwyklej nostalgii. Podmiot jest wygnańcem i kochankiem jednocześnie, nawet mimo rozdzielenia i wprowadzenia do utworu jeszcze dwóch postaci tzn. Mirzy, przewodnika i pielgrzyma. Powołać się w tym momencie można na sytuację występującą w sonecie pt. „Droga nad przepaścią w Czufut-Kale”. Już sam tekst zwraca uwagę odbiorcy. Specyfika tego tekstu polega na tym, iż przybiera on formę dialogowaną. W szczególnie niebezpiecznych sytuacjach Mirza nakazuje podmiotowi, by zdał się na mądrość zwierzęcia – konia, który doskonale wie, jak tę niebezpieczną drogę przebyć. Mówi: „Tu jeździec końskim nogom swój rozum powierza”. Niestety, pielgrzym zlekceważył jego radę i spojrzął w przepaść. Ujrzał tam jakąś niezwykłą tajemnicę, coś co zburzyło spokój jego serca, czego nie jest w stanie wyrazić słowami. Sam stwierdził, że na to, co widział „w żyjących języku nie ma na to głosu”. Zatem w tym przypadku wędrówka to nie tylko dosłowne pielgrzymowanie, ale także owa przestrzeń metafizyczna. Dostrzegając ją, człowiek zyskuje samoświadomość i próbuje poznać istotę bytu.

W przypadku recepcji tych tekstów prezentujący może także podkreślić, iż główny bohater cyklu sonetów odbywa podróż o charakterze filozoficzno-edukacyjnym. Poszukuje ideałów, zdobywa doświadczenie i dzięki wędrówce odkrywa to, co dla niego najistotniejsze, czyli samoświadomość. Nowopoznane miejsca są dla niego źródłem wiedzy i inspiracji. Mimo tego nie czuje się bezpiecznie, ponieważ ma świadomość braku stałego miejsca, a ponieważ jest bohaterem romantycznym to tęskni za ojczyzną, gdyż czuje się członkiem narodu. Bohater tego cyklu doskonale prezentuje model wędrowca romantycznego – emigranta, pielgrzyma, wygnańca i ta wielopłaszczyznowość sensów, jakie niesie romantyczny topos wędrówki powoduje, że w prezentacji na ten temat odniesienia romantycznego nie może zabraknąć.

Literatura późniejsza przynosi wiele przeróżnych interpretacji omawianego toposu. Aby jednak prezentacja była ambitniejszą i stanowiła dowód na wyko-

rzystanie przemyślanej koncepcji, warto powołać się także na utwór spoza kanonu lektur szkolnych. Szczególnie cenne są przykłady tekstów należących do literatury współczesnej, szczególnie poezji. Dlatego też spośród wielu propozycji można powołać się np. na twórczość Zbigniewa Herberta. Otóż wykreowana przez niego postać również wciela się w rolę wędrowca, ale i tym razem podróż przybiera kilka odmiennych znaczeń. Przyjrzyjmy się np. utworowi pt. „Modlitwa Pana Cogito – Podróżnika”. Dokonując interpretacji tekstu, bez problemu zauważymy, iż utwór ten jest kolejnym dziełem, które wykorzystuje topos homo viator. Bohaterem jest człowiek będący w drodze, zmagający się ze światem i ludźmi. Z licznych odwołań do kultury, które pojawiają się w wierszu, wnioskować można, że jest erudytą. Stąd też wynika zupełnie nowa istota i funkcja wędrowki. Czym jest dla niego podróż? Otóż przede wszystkim to okazja do poznania zabytków kultury. Pan Cogito zwiedzał np. Wielki Kanion, Akropol, Wyspę Korkyra. Nie bez znaczenia dla odbioru wiersza jest forma tekstu. To rodzaj modlitwy literackiej, która nieco przypomina pieśń podróżnika i może stanowić swoistą odmianę psalmu. Dowodem na to może być fakt, iż adresatem utworu jest Bóg – Stwórca i architekt pięknego świata. Podmiot dwukrotnie podkreśla „Stworzyłeś świat piękny i bardzo różny”. Wszystkie wymienione w wierszu miejsca i zabytki są rzeczywiste. Tu można przywołać kontekst biograficzny, z którego wynika, że Herbert zwiedził Wyspy Jońskie, Włochy, Anglię i Stany Zjednoczone. Sam o tych podróżach mówił: „to były realne postacie, realne spotkanie, dlatego miałem z nimi kontakt psychiczny i może, tak mi się zdaje, wywołując te konkretne postacie, pokazałem trochę tych kontaktów czytelnikowi”. Pan Cogito, mimo iż jest postacią fikcyjną, reprezentuje każdego Europejczyka XX wieku. Otwiera się na Stwórcę, piękno i różnorodność, dziękując Bogu za stworzenie świata. Warto w tym miejscu przywołać słowa Joanny Podolskiej, która w eseju pt. „Wędrowanie ku obietnicy” stwierdza, że „podmiot przywołuje prawdziwe miejsca, które są dowodem mądrości i wielkości Boga”². Zauważyć także można pewną mądrość życiową, iż w czasie swej wędrowki Pan Cogito dostrzega harmonię i fakt, że wszystko ma swoje miejsce, przeznaczenie i czas. Mówi „lovnis omnia plena” – „było tak jak być powinno”. Zatem wędrowka jest dla niego czymś szczególnym, ponieważ to sztuka poznawania stworzenia i tajemnicy Boga. Motyw wzbogacony zostaje jeszcze o dodatkowe sensory i cele. Otóż wędrowka uczy go poznawać świat, cieszyć się drobiazgami i życzliwymi gestami innych. Bohater dostrzega też dobro ludzi, dlatego zakłopotany jest, iż wcześniej zatracił wiarę w ludzką życzliwość. Przeprasza za swój egoizm, lenistwo, brak odwagi i słabość. „Wybacz, że myślałem tylko o sobie...” W swej modlitwie wyraża także prośbę, by Bóg wynagrodził ludzi uczciwych

---

² J. Podolska, *Wędrowanie ku obietnicy. Modlitwa Pana Cogito Podróżnika*, Łódź 2005.

i jemu życzliwych. Przyznaje się do błędu, że kiedyś nie wierzył w czystość ich intencji. Odbiorca nie zna przyczyn jego wędrówki, wie jednak, że bohater zaczyna dostrzegać piękno i logikę świata. Zatem w tym przypadku podróż może symbolizować życie, poszukiwanie prawdy i Boga. W tekście wędrówka zyskuje dwa aspekty: stałość i mądrość świata, który jest piękny i bardzo różny, jest w nim także miejsce dla prześladowanych codzienną udręką. To człowiek decyduje jak go odbierać. Mimo, że tekst wprowadza nutę niepewności, próbując odkryć część tajemnicy Boga, jego wymowa jest optymistyczna: człowiek będzie wędrował, gdyż jest do tego stworzony, a wędrówka jest dla niego losem, przeznaczeniem i nagrodą. Interpretację tego utworu można zakończyć tezą, iż najważniejsze, by dostrzegać to, co przytrafia się człowiekowi najpiękniejszego.

Po przedstawieniu tak różnorodnych sensów, jakie niesie wykorzystanie motywu wędrówki w literaturze można przejść do wniosków, które potwierdzą postawioną na wstępie tezę. Otóż pierwszym stwierdzeniem może być fakt, że topos ten występuje w literaturze różnych epok i pełni odmienne funkcje. Można go postrzegać wielopłaszczyznowo, zarówno w aspekcie duchowym, jak i fizycznym. Świadome pielgrzymowanie, w trakcie życia rozumiane dosłownie powoduje, że motyw w sensie metaforycznym, oznaczać będzie podróż w głąb siebie. To ujęcie homo viator ewokuje następne treści. Wędrówka staje się także metaforą ludzkiej egzystencji, której celem staje się dążenie do Boga. Taki odbiór motywu sugeruje Biblia. Oprócz tego w tekstach średniowiecznych wędrówka zyskuje znaczenie podążania ku świętości, czego dowodzi historia św. Aleksego. Z kolei Danteeskie podróżowanie ma pozwolić poznać drugą stronę życia do poznania samego siebie, to wędrówka duszy w poszukiwaniu szczęścia. Natomiast w romantycznych sonetach topos ten pozwala odkryć samoświadomość, zdobyć doświadczenie i kierować pielgrzymą ku Absolutowi. W literaturze współczesnej teksty Herberta wskazują następne kręgi znaczeniowe tego motywu. Podróż początkowo odbywa się wewnątrz poprzez myśli, przeradza się we wędrówkę w świat. W tym przypadku można ją rozumieć jako intelektualny przymus podróży, podczas której człowiek zmaga się ze światem, by dostrzec, że dane mu życie jest jedno jedyne w swoim rodzaju.

Zatem, na przestrzeni wieków motyw ten występował w literaturze, a kolejne epoki nadawały mu kolejnych sensów czyniąc go coraz pojemniejszym.

Omówiony powyżej sposób przygotowania prezentacji stanowi tylko jeden z wielu możliwych wariantów. Motyw wędrówki jest bowiem tak popularny i często używany w literaturze, że w zależności od postawionej tezy można wykorzystywać różne konteksty literackie. Wszystko zależy od tego, co maturzysta chce w swoim wykładzie wykazać.

Przykład bibliografii prezentacji maturalnej z języka polskiego

Bibliografia podmiotu

1. Alighieri Dante, *Boska Komedia*, WSiP, Warszawa 1999, cz. I.
2. *Biblia*, Wydawnictwo Pallotinum, Poznań 1996, s. 24-26.
3. Herbert Zbigniew, *Podróż Pana Cogito*, [w tegoż:] *Elegia na odejście*, Wrocław 1992.
4. *Legenda o św. Aleksym*, [w:] Adamczyk Maria, *Starożytność – oświecenie*, WSiP, Warszawa 1987, s. 155-157.
5. Mickiewicz Adam, *Stępy akermzańskie*, [w tegoż:] *Sonetny krymskie*, Wydawnictwo Literackie, Warszawa 1977.

Bibliografia przedmiotu

1. Dunaj Bogusław, *Popularny słownik języka polskiego*, Wilga, Warszawa 1999, s. 774.
2. Jastrun Mieczysław, *Mickiewicz*, Wydawnictwo Literackie, Warszawa 1984.
3. Michałowska Teresa, *Średniowiecze*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995, s. 484-496, 809-810.
4. Niedzielski, Czesław. *O różnych modelach podróży*. [w:] *O teoretycznoliterackich tradycjach prozy dokumentalnej (Podróż-Powieść-Reportaż)*. Toruń. 1966. s. 11-76.
5. Nosowska Dorota, *Słownik motywów literackich*, Park, Bielsko-Biała 2004, s. 376-382.
6. Podolska Joanna, *Wędrowanie ku obietnicy. Modlitwa Pana Cogito Podróżnika*, [w:] *Dlaczego Herbert?*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2005, s. 141-151.
7. Soczek Anna, *Średniowiecze*, Wydawnictwo SMS, Bochnia 2005, s. 368-377.
8. Śliwiński Piotr, *Czytanie Herberta*, Wydawnictwo WiS, Kraków 1995.
9. Witkowska Alina, *Romantyzm*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997, s. 237-316.

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

MIĘDZY TOLERANCJĄ A TOLEROWANIEM

Słowo tolerancja ma wiele znaczeń. Najczęściej pod pojęciem tolerancji rozumie się postawę zgody na wyznawanie i głoszenie poglądów, których nie podzielamy, oraz praktykowanie sposobu życia, którego zdecydowanie nie aprobujemy. Faktycznie jest to przyzwolenie aby zbiorowość, do której należymy, odznaczała się różnorodnością postaw. Można ją rozumieć jako poszanowanie odrębności. Z takiego podejścia wynika również rezygnacja z przymusu jako środka wpływania na zmianę poglądów członków społeczności. Wyjątkiem mogą być tylko takie zachowania, które zagrażają bezpieczeństwu osób i ich mienia, czy innych dóbr chronionych prawem.

Zakres tolerancji zmieniał się w dziejach świata. W dawnych społeczeństwach był on bardzo ograniczony. Najwcześniej dopuszczana była odmienność wierzeń religijnych i obyczajów, co stanowiło podstawę zachowania względnego pokoju społecznego w wielonarodowych i wielokulturowych państwach. W Europie dyskusja o tolerancji rozgorzała w XVI i XVII wieku. Duży wkład w rozwój teorii tolerancji wniósł poprzez swoje dzieła John Locke autor „Listów o tolerancji” i „Dwóch traktatów o rządzie”. W 1689 roku ukazała się w Anglii ustawa o tolerancji. „Traktat o tolerancji” w 1763 roku wydał Voltaire, co bynajmniej nie znalazło odzwierciedlenia w czasie krwawej rewolucji francuskiej.

Współcześnie zasada tolerancji jest powszechnie uznawana i często prawnie zagwarantowana. Wszędzie tam, gdzie jest szeroko stosowana istotnego znaczenia nabiera problem granic tolerancji. Szacunek dla wolności innych osób nie może jednak powodować braku obrony społeczeństwa przed działaniami powszechnie uważanymi za przestępcze czy szkodliwe.

Prezentowane zestawienie bibliograficzne ukazuje się w związku ze Światowym Dniem Tolerancji obchodzonym 16 listopada. Zgromadzony materiał zawiera wybór pozycji zwartych (od 1986 roku) oraz artykułów (od 2004 roku). Opracowanie składa się z czterech części. W kolejnych działach zgromadzono opracowania ogólne, publikacje o wychowaniu do tolerancji, prace o tolerancji religijnej oraz o tolerowaniu mniejszości seksualnych.

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. DEMON nietolerancji : nie musisz stać się prześladowcą ani ofiarą / Hanna Hamer. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1994. – 310 s. : il.
2. DIALOG dla przyszłości : ten Inny w pamięci zbiorowej : konferencja, Sandomierz, 30 listopada 2007 r. / [red. wyd. Mieczysław Godyń]. – Sandomierz; Dwikozy : LGD Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej. Lokalna Organizacja Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej”. Biuro Zarządu, [2008]. – S. 3-189
Bibliogr. przy niektórych ref.
3. DIALOG dla przyszłości : ten Inny w pamięci zbiorowej : konferencja, Sandomierz, 30 listopada 2007 r. : suplement / [red. wyd. Mieczysław Godyń]. – Sandomierz; Dwikozy : LGD Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej. Lokalna Organizacja Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej”. Biuro Zarządu, [2008]. – S. 3-52
4. DIALOG, tolerancja, wartości : orędzie biskupów polskich o potrzebie dialogu i tolerancji w warunkach budowy demokracji : biskupi polscy o wartościach chrześcijańskich w życiu społeczeństwa i narodu. – Tarnów : Biblos, [1996]. – 56 s. – (Dokumenty / „Biblos”)
5. DYSKURSY i przestrzenie (nie)tolerancji / pod red. Grzegorza Gazdy, Ireny Hübner, Jarosława Płuciennika. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2008. – 515 s.
Materiały z międzynarodowej konf., 28-31 maja 2007 r., Łódź.
6. EDUKACJA aksjologiczna. T. 3, O tolerancji / pod red. Katarzyny Olbrycht. – Katowice : Wydaw. UŚ, 1995. – 112 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 1533)
7. ETYKA absolutna i społeczeństwo otwarte / Ryszard Legutko. – Kraków : „Arcana”, 1994. – 209 s.
8. EUROPEJSKIE modele tolerancji / pod red. Andrzeja L. Zachariasza, Stefana Symotiuka; przy współpr. Izabeli Różyckiej; [Uniwersytet Rzeszowski]. – Rzeszów : Wydaw. UR, 2001. – 352 s.
Bibliogr. przy ref.
Mater. konferencji, Rzeszów, 27-29 maja 1999 r.
9. KULTURA w dialogu : kampania 1001 działań na rzecz dialogu w Polsce / koncepcja, wybór i oprac. Joanna Sanetra-Szeliga, Robert Kusek. – Kraków : Międzynarodowe Centrum Kultury, 2008. – 183 s. : il.

10. LITERATURA, kultura, tolerancja / red. Grzegorz Gazda, Irena Hübner, Jarosław Płuciennik. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 2008. – 566 s.
Materiały z konf., 28-31 maja 2007, Łódź.
11. MIĘDZY konfrontacją a tolerancją : dialog międzykulturowy między Wschodem a Zachodem na przykładzie krajów pozaeuropejskich / pod red. Anny Mrozek-Dumanowskiej. – Warszawa : „Askon”, 1997. – 70 s. – (Materiały i Studia Zakładu Krajów Pozaeuropejskich PAN; nr 4)
Bibliogr. przy ref.
12. MŁODZIEŻ wobec innych : studium empiryczne na temat nietolerancji społecznej / Bożena Majerek. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2005. – 126 s. – (Prace Monograficzne / Akademii Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; nr 397)
Bibliogr. s. 113-125.
13. MORALNE uzasadnienie tolerancji : studium z etyki personalistycznej / Ewa Podrez. – Warszawa : Wydaw. Akademii Teologii Katolickiej, 1999. – 340 s.
Bibliogr. s. 328-[341] i przy rozdz.
14. NIE lubię tolerancji : szkice i felietony / Ryszard Legutko. – Kraków : „Arka”, 1993. – 156 s.
15. O DIALOGU cywilizacji czyli O potrzebie akceptowania innych / Milad Hanna; wybór i tł. Jerzy Zdanowski. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe „Askon”, 2004. – 147 s. : il.
16. O TOLERANCJI / Michael Walzer. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1999. – 146 s. – (Biblioteka Myśli Współczesnej)
17. O TOLERANCJI w społeczeństwie i prawie holenderskim / Marcin Kozewski. – Kraków : Zakład Wydawniczy „Nomos”, 2005. – 347 s.
Bibliogr. s. 325-339.
18. PIĘĆ pism moralnych / Umberto Eco. – Kraków : „Znak”, 1999. – 97 s.
19. PLURALIZM i tolerancja / pod red. Kazimierza Wilińskiego. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998. – 128 s.
20. PRAWDA a posłuszeństwo / Zdzisław Cackowski. – Warszawa; Lublin : „Res Humana”, 1994. – 86 s. – (Biblioteczka „Res Humana”; z. 2)
21. PROBLEM tolerancji / Ludmiła Żuk-Łapińska. – Warszawa : Wydawnictwa UW, 1991. – 445 s. – (Rozprawy Uniwersytetu Warszawskiego; 330)
Bibliogr. s. 424-445.
22. RELIGIJNOŚĆ a tolerancja : obszary zależności / Ewa Wysocka. – Kraków : „Nomos”, 2000. – 294 s. : il.
Bibliogr.

23. TOLERANCJA / pod red. Marii Szyszkowskiej, Tomasza Kozłowskiego. – Warszawa : „Anagram” : Fundacja Uniwersytetu Warszawskiego, 2003. – 222 s. : il.
24. TOLERANCJA i jej granice w relacjach międzykulturowych / pod red. Aleksandra Posern-Zielińskiego. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie : Komitet Nauk Etnologicznych PAN, 2004. – 223 s. – (Prace Komitetu Nauk Etnologicznych Polskiej Akademii Nauk; nr 13)
Bibliogr. przy ref.
Mater. interdyscyplinarnej konferencji „Tolerancja i jej granice w relacjach międzykulturowych” zorg. w Poznaniu, listopad 2003 r.
25. TOLERANCJA i jej oblicza. T. 2 / red. Bogdan Więckiewicz. – Stalowa Wola : Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie, 2008. – 286 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
Materiały z konf. nauk., marzec 2008, Stalowa Wola.
26. TOLERANCJA i nietolerancja : (wybrane zagadnienia) / [pod red. Roberta Borkowskiego; aut. Regina Artymiak i in.]. – Kraków : „Abrys”, 2002. – 128 s.
27. TOLERANCJA i pluralizm / Feliks Gross; Polska Akademia Nauk. Instytut Filozofii i Socjologii. – Warszawa : IFiS PAN, 1992. – 69 s.
28. TOLERANCJA i uprzedzenia młodzieży : raport z badań / Mirosława Jastrzęb-Mrozicka [i in.]. – Warszawa : Wydaw. Instytutu Filozofii i Socjologii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 1993. – 264 s.
29. TOLERANCJA i wielokulturowość – wyzwania XXI wieku / red. nauk. Agnieszka Borowiak i Piotr Szarota. – Warszawa : „Academica”, 2004. – 203 s.
Bibliogr. przy rozdz.
30. TOLERANCJA : praca zbiorowa / [materiał zebr. i oprac. Alina Maria Bogart]; Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Haliny Szwarc. Zespół Pamiętnikarski. – Warszawa : Zespół Pamiętnikarski Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Haliny Szwarc, 2007. – 146 s. : il.
31. TOLERANCJA : rzecz o surowym państwie, prawie natury, miłości i sumieniu / Ryszard Legutko. – Kraków : „Znak” : Ośrodek Myśli Politycznej, 1997. – 233 s. – (Biblioteka Myśli Politycznej)
32. TOLERANCYJNI, nietolerancyjni, obojętni / Jolanta Augustyniak-Kopka. – Łódź : [Uniwersytet Łódzki], 1992. – 73 s. – (Prace Badawcze Realizowane w Katedrze Socjologii Zawodu Uniwersytetu Łódzkiego)
33. TOŻSAMOŚĆ, odmienność, tolerancja a kultura pokoju / red. nauk. Jerzy Kłoczowski, Sławomir Łukasiewicz. – Lublin : Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 1998. – 485 s.

34. TRAKTAT o tolerancji napisany z powodu śmierci Jana Calasa / Wolter. – [Wyd. 2]. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1998. – 222 s.
35. TURYSTYKA i odkrywanie moralnego piękna tolerancji / Lucjan Turowski; Wszechnica Polska – Szkoła Wyższa TWP w Warszawie. – Warszawa : „Ypsilon”, 2003. – 273 s.
Bibliogr. s. 263-273.
36. WILK i kuglarz / [Waldemar Łysiak]. – Warszawa : „Tevere”, 1995. – 303 s. : il. – (Waldemar Łysiak na Łamach oraz Wywiad Rzeka; 4)
37. WOLNOŚĆ i tolerancja : I Warsztaty Filozofii Politycznej im. Stanisława Staszica / [red. Halina Świączkowska]. – Białystok : Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. Stanisława Staszica, 2007. – 151 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
38. ZASADA tolerancji w nauce i etyce / Halina Promieńska. – Katowice : UŚ, 1987. – 143 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 941)

b. Artykuły

1. APEL do frajerów / Adam Danek // *Myśl Polska*. – 2007, nr 48, s. 13
2. BĄDŹCIE trudni : Polska w Europie / Neil Ascherson; rozm. przepr. Dariusz Rosiak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2006, nr 60, s. A9
3. BIJA naszych (gazetami) / Agnieszka Jędrzejczak // *Przekrój*. – 2008, nr 26, s. 34-35
4. BRUKSELSKA polonofobia / Eliza Michalik // *Ozon*. – 2006, nr 25, s. 18-19
5. DOKĄD zmierzamy? / Stanisław Stanik, Marta Zobeniak // *Akant*. – 2005, nr 11, s. 20-21
6. GARDZĘ czynami, nie ludźmi / Halina Bortnowska; rozm. przepr. Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 299, s. 16-17
7. GRANICE dialogu : czy tolerować nietolerancję / Claudio Magris. – *Fragm. eseju* // *Gaz. Wybor.* – 2007, nr 139, s. 23
8. GRANICE społecznej tolerancji / Inga Oleksiuk // *Środkowe europejskie Studia Polityczne*. – 2005, t. 2, s. 227-236
9. GRZECH tolerancji / Zdzisław Krasnodębski // *Wprost*. – 2008, nr 9, s. 42-44
10. IDEOLOGICZNA bielizna / Piotr Wojciechowski // *Więź*. – 2005, nr 12, s. 77-82
11. ILE kosztuje równość? / Magdalena Środa // *Polityka*. – 2008, nr 12, s. 24-25

12. INNY to też człowiek / Ewa Nowicka; rozm. przepr. Anna Jarmusiewicz // *W Drodze*. – 2006, [nr] 6, s. 9-15
13. INTELIGENCI przyszłości / Magdalena Korzekwa // *Katecheta*. – 2007, nr 1, s. 67-69
14. JAK Europa znosi tolerancję / Joanna Woźniczko-Czeczot // *Przekrój*. – 2007, nr 38, s. 36-39
15. KARNAWAŁ wygrywa z postem / Beata Łaciak; rozm. przepr. Aleksandra Klich // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 31, s. 17-18
16. KILKA uwag o tolerancji / Violetta Kopińska. – Bibliogr. // *Wychowanie na co Dzień*. – 2008, nr 1/2, s. 7-9
17. KONFERENCJA „Tolerancja i jej granice w relacjach międzykulturowych” – przegląd problemów współczesnej antropologii / Barbara Ewa Bossak // *Kultura i Społeczeństwo*. – 2004, t. 48, nr 3, s. 195-199
18. KONTEKSTY tolerancji : („Tolerancja w III Rzeczypospolitej”, Sympozjum w ramach Stałej Europejskiej Konferencji Współpracy Kulturalnej, Biblioteka Narodowa w Warszawie, 19 maja 2005 r. / Marcin Pokowski // *Prz. Powsz.* – 2005, nr 10, s. 130-135
19. MIEJSCE dla każdego : rezolucja Parlamentu Europejskiego jest wobec Polski niesprawiedliwa / Marek Orzechowski // *Tyg. Powsz.* – 2006, nr 27, s. 3
20. MOJE ucho szowinista, moje oko mizantrop : tolerancja / Dubravka Ugresic // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 279, s. 24
21. MORALNOŚĆ i tolerancja w polityce / Dariusz Kłeczek // *Niedziela (A)*. – 2008, nr 20, dod. Pokolenie nr 14, s. 42-43
22. MY, SWOJACY / Ireneusz Krzemiński // *Polityka*. – 2008, nr 49, s. 30-31
23. MYŚLI o tolerancji / Barbara Skarga, Zdzisław Cackowski, Joseph Malovany, Lech Mróz, Stanisław Opiela, Michał Pietrzak, Andrzej Zoll // *Res Humana*. – 2008, nr 3/4, s. 9-11
Wystąpienia odznaczonych Medalem „Zasłużony dla Tolerancji”.
24. NIM słońce wzejdzie... : trzy Polski / Jan Gadowski // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2006, nr 152, s. 9
25. O TOLERANCJI we współczesnej demokracji liberalnej / Iwona Jakubowska-Branicka // *Znak*. – 2005, nr 12, s. 97-120
26. O WOLNOŚCI i tolerancji / Mieczysław A. Krąpiec // *Myśl Polska*. – 2008, nr 35/36, s. 12
27. OBOJĘTNOŚĆ – wybór czy konieczność? : atmosfera permissywizmu w Polsce / Piotr Borowiec // *Państwo i Społeczeństwo*. – 2007, nr 1, s. 3-16

28. PERMANENTNA wojna / Adam Danek // *Myśl Polska*. – 2008, nr 5, s. 5
29. PO CO nam wolność? / Elżbieta Korolczuk // *Więź*. – 2005, nr 12, s. 77-82
30. POLACY są bardziej nietolerancyjni od innych / Kinga Dunin; rozm. przepr. Kamila Baranowska // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2008, nr 26, s. A16-A17
31. POLSKA też dla odmieńców / Krzysztof Podemski // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 283, s. 27
32. POLSKA tolerancja dawniej i dziś : (przemyslenia i refleksje) / Lucyna Wiśniewska-Rutkowska // *Rocznik Politologiczny*. – 2006, nr 3, s. 21-31
33. POLSKIE doświadczenie współistnienia kultur, narodów i religii / Alfons Nossol // *Roczniki Filozoficzne*. – 2004, t. 52, nr 2, s. 29-42
34. POLSKIE wykluczenia / Radosław S. Czarnecki // *Dziś*. – 2007, nr 9, s. 79-83
35. PROCESJA i parada / Michał Głowiński; rozm. przepr. Dariusz Wilczak // *Newsweek Polska*. – 2010, nr 28, s. 29-31
36. PRZEZ arogancję do tolerancji / Piotr Wojciechowski // *Więź*. – 2005, nr 8/9, s. 10-12
Akcja „Tiszert dla wolności”.
37. PRZYKAZANIE miłości to dużo więcej niż tolerancja / Marek Jędraszewski; rozm. przepr. Anna Artymiak // *Niedziela (A)*. – 2008, nr 20, dod. Pokolenie nr 14, s. 44-45
38. REZOLUCJA oderwana od rzeczywistości / Leon Dyczewski; rozm. przepr. Adam Kruczek // *Nasz Dziennik (Wyd. 2)*. – 2006, nr 169, s. 11
39. SENS solidarności / Witold P. Glinkowski // *Odra*. – 2005, nr 11, s. 31-33
40. SŁOWNIK naszych wad i zalet / Salvatore Natoli // *Prz. Polityczny*. – 2005, nr 69, s. 29-32
41. SWOJSKOŚĆ do rozmontowania : kłopot z tolerancją / Agnieszka Graff // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 129, s. 24-25
42. SZANTAŻE i cenzurki, czyli wolność dyskursu publicznego / Bożena Umińska // *Przeгляд*. – 2006, nr 14, s. 58-59
43. TOLERANCJA jako zasada współżycia i współistnienia / Henryk Borowski // *Myśl Socjaldemokratyczna*. – 2005, nr 3/4, s. 19-30
44. TOLERANCJA jest cnotą / Magdalena Środa // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2005, nr 150, s. A8
45. TOLERANCJA : wołanie o sens / Jerzy Surdykowski // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2005, nr 60, s. A8-A9

46. WIERZĘ w zdrowy rozsądek / Ryszard Legutko; rozm. przepr. Karolina Wichowska // *Gaz. Polska*. – 2005, nr 42, s. 24
47. WSZYSCY jesteśmy rasistami / Olga Woźniak // *Przekrój*. – 2007, nr 46, s. 46-49
48. WSZYSCY obrażeni / Dariusz Rosiak // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2009, nr 185, s. A18-A19
49. Z WIELU głosów chór / Miłosz Pieńkowski // *Polityka*. – 2005, nr 28, s. 78-79
Fragm. eseju nagrodzonego w konkursie Polityki pt. „Tolerancja. Zgoda na inność”.

II. Tolerancja a wychowanie

a. Pozycje zwarte

1. NASZA Europa : projekt edukacyjny na rzecz promocji praw człowieka i tolerancji w Polsce / [red. Rafał Kopec]. – Kraków : Stowarzyszenie Willa Decjusza, 2008. – 136 s. : il.
2. TOLERANCJA a edukacja / pod red. Mirosława Patalona. – Gdańsk; Sopot : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2008. – 622 s. : il.
Materiały z konf., 15-16 listopada 2007 r., Gdańsk.
3. TOLERANCJA, ale jaka? : koncepcja wychowania do tolerancji w świetle nauczania Jana Pawła II do Polaków / Mariusz Sztaba. – Częstochowa : Kuria Metropolitalna : Tygodnik Katolicki „Niedziela”, 2006. – 168 s. – (Biblioteka „Niedzieli”; 183)
Bibliogr. s. 113-130.
4. TOLERANCJA : jak uczyć siebie i innych / Jolanta Ambrosewicz-Jacobs. – Wyd. 2. – Kraków : Stowarzyszenie Willa Decjusza, 2004. – 102 s. – (Biblioteka Willi Decjusza)
Bibliogr. s. 87-91.
5. TOLERANCJA jako wartość i problem edukacyjny / praca pod red. Andrzeja M. de Tchorzewskiego i Wiesławy M. Wołoszyn-Spirka. – Bydgoszcz : „Wers”, 2000. – 202 s. – (Aksjologia – Edukacja)
Bibliogr.
6. TOLERANCJA.PL : materiały dla nauczycieli / [red. merytor. Robert Chojnacki, Halina Wesołowska, Krystyna Zaufal]. – Kraków : „Znak”, 2002. – 104 s. : il. – („Znak” dla Szkoły)
Bibliogr. przy rozdz.
7. WARTOŚCI, edukacja, globalizacja : wybrane zagadnienia / pod red. Wojciecha Kojasa; przy współud. Urszuli Morszczyńskiej. – Cieszyn :

Uniwersytet Śląski. Filia, 2002. – 189 s. : il. – (Szkoła w Dobie Globalizacji)

8. WYCHOWANIE do tolerancji : teoretyczno-metodyczne aspekty warsztatu pedagoga : scenariusze zajęć / Grażyna Gajewska, Anna Szczęсна, Elżbieta Rewińska. – Zielona Góra : PEKW „Gaja”, 2006. – 220 s. : il.

Bibliogr. s. 211-213.

b. Artykuły

1. JANA Pawła II koncepcja wychowania do tolerancji / Mariusz Sztaba // *Katecheta*. – 2006, nr 7/8, s. 53-59
2. TEORIA wychowania wobec problemu tolerancji / Józef Górniewicz // *Szkice Humanistyczne*. – 2004, t. 4, nr 1/2, s. 37-43
3. TOLERANCJA wobec zjawiska przemocy i agresji w społeczności uczniów / Artur Pudelko // *Tolerancja*. – 2005, t. 11, s. 149-170

III. Tolerancja religijna

a. Pozycje zwarte

1. CHRZEŚCIJAŃSTWO a zorganizowany naturalizm masońsko-żydowski / Denis Fahey. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza „Fulumen Poland”, 1997. – 207 s. – (Gorące Tematy; 10)
2. CHRZEŚCIJAŃSTWO, tolerancja społeczna i homoseksualność : geje i lesbijki w Europie Zachodniej od początku ery chrześcijańskiej do XIV wieku / John Boswell. – Kraków : Zakład Wydawniczy „Nomos”, 2006. – 383 s. : il.

Bibliogr. s. 363-367.

3. DYLEMATY wolności sumienia i wyznania w państwach współczesnych / Andrzej Czohara [i in.; red. nauk. zbioru Beata Górowska]; Uniwersytet Warszawski. [Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych]. Instytut Nauk Politycznych. – Warszawa : „Elipsa”, 1996. – 173 s.
4. GWARANCJE wolności religijnej w konkordacie zawartym między Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską w 1993 roku / Jan Dudziak. – Tarnów : „Biblos”, 2002. – 56 s. – (Academica / Instytut Teologiczny w Tarnowie; 59)
5. OD TOLERANCJI do wolności religijnej : ewolucja poglądów w dokumentach II Soboru Watykańskiego / Wojciech Szukalski. – Poznań : UAM. WT. Redakcja Wydawnictw, 2003. – 142 s. – (Studia i Materiały / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny; 62)

Bibliogr. s. 125-133.

6. „PRZYGARNIAJCIE siebie nawzajem” (Rz 15,7) : szacunek dla każdego człowieka i wzajemna tolerancja w świetle Biblii / Tomasz Maria Dąbek; Papieska Akademia Teologiczna. Wydział Teologiczny. Katedra Teologii Biblijnej. – Kraków : Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów, 2008. – 222 s. – (Biblijne Wezwania do Rozwijania Kultury 2)
Bibliogr. s. 13-31
7. TOLERANCJA, Kościół, państwo. – Warszawa : Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1986. – 145 s. – (Biblioteczka „Pokoleń”)
Bibliogr. s. 145-[146].
8. WOLNOŚĆ religijna w nauczaniu Jana Pawła II / Grzegorz Łukawski. – Wrocław : Wydawnictwo św. Antoniego, 2005. – 238 s.
Bibliogr. s. 11-40.
9. WOLNOŚĆ religijna w zmieniającym się świecie / Ninan Koshy. – Kraków : Wydaw. WAM, 1998. – 182 s. – (Wokół Współczesności)

b. Artykuły

1. AMERYKANIE mają już dość muzułmanów / Nico Hines, James Bone // *P o l s k a* (Metrop. Warsz.). – 2010, nr 120, dod. The Times, s. 6-7
2. ATEISTYCZNA drzemka : debata „Gazety” – czy ateści są dyskryminowani / Jan Andrzej Kłoczowski // *G a z . W y b o r .* – 2006, nr 293, s. 26
3. ATEIZACJA w imię „społecznego dobra” / Waldemar Maszewski, Anna Wiejak. – Korespondencja z Hamburga // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2007, nr 296, s. 9
4. ATEIZM broni wiary / Slavoj Žižek // *G a z . W y b o r .* – 2006, nr 66, s. 19
5. CHRZEŚCIAJNIE na celowniku / Waldemar Chrostowski; rozm. przepr. Sławomir Jagodziński // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 3). – 2008, nr 233, s. 1, 10
6. CIĘŻKIE czasy ateisty / Małgorzata Świąchowicz // *P r z e k r ó j .* – 2007, nr 3, s. 36-41
7. CZY ateści są dyskryminowani? / Radosław Tyrła // *P r z e g l ą d .* – 2007, nr 27, s. 32-34
8. CZY papież jest Europejczykiem? : równi i równiejsi / Mats Engström // *F o r u m .* – 2006, nr 26, s. 30-31
9. CZY katolik może być tolerancyjny? / Radosław Krajewski // *Z n a k .* – 2007, nr 11, s. 52-60
10. DIALOG religijny a polityka kompromisu / Waldemar Chrostowski // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 3). – 2009, nr 267, s. 18-19
11. DWA raporty o prześladowaniu religii : między światem represji a światem swobód pozbawionych zasad // *G ł o s .* – 2006, nr 11/12, s. 13

Raporty Biura ds. Międzynarodowej Wolności Religijnej Departamentu Stanu USA i katolickiej organizacji „Kirche in Not (Aid to the Church in Need)”.

12. DZWONNICE i minarety / Drago Janczar // *Gaz. Wybor.* – 2006, nr 99, s. 20-21
13. EUROPA przegrywa z muzułmanami / Melanie Phillips; rozm. przepr. Agaton Koziński // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 120, dod. Forum, s. V
14. EUROPA tchórzliwa / Olga Doleśniak // *Gaz. Polska.* – 2007, nr 39, s. 15

Działalność przewodniczącego Pax Europa dr Udo Ulfkotte przeciw islamizacji krajów europejskich

15. I TOLERANCJA, i mocne przekonania : Benedykt XVI wie, jak i dokąd prowadzić Kościół / Jarosław Makowski // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2005, nr 197, s. A9
16. KRZYŻ? A kysz! : faksem z Tel Awiwu / Kataw Zar // *Najwyższy Czas!*. – 2006, nr 50, s. XXIII-XXV
17. LISTY św. Pawła do ateistów / Józef Życiński // *Tyg. Powsz.* – 2007, nr 32, s. 1, 14
18. MAHOMET i Chrystus z komórką : obrońcy „uczuć religijnych” oczekują, że ludzie zrezygnują z rozumu i prawa do krytyki / Ryszard Paradowski // *Przeгляд*. – 2006, nr 8, s. 50-51
19. MAMY swoich wrogów wolności / Krzysztof Lubczyński // *Trybuna (Wyd. 3)*. – 2009, nr 253, s. 1
20. O PROPONOWANIU prawdy i jej nienarzucaniu : Jan Paweł Wielki i Deklaracja o wolności religijnej „Dignitas humanae” / John F. Crosby // *Ethos*. – 2005, nr spec., s. 75-86
21. PIEKŁO, niebo i skandal / Andrzej Luter; rozm. przepr. Dariusz Rosiak // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2006, nr 66, s. A10-A11
22. PISMO Rzecznika Praw Obywatelskich J. Kochanowskiego z dnia 8 I 2007 r. w sprawie bezstronności religijnej, światopoglądowej i filozoficznej Sejmu RP / Janusz Kochanowski; oprac. Tadeusz J. Zieliński // *Prawo i Religia*. – 2007, t. 1, s. 285-288

Dot. propozycji uchwały o nadaniu Jezusowi Chrystusowi tyt. Króla Polski.

23. POD sztandarem Mahometa / Krzysztof Głowacki // *Gaz. Polska.* – 2010, nr 12, s. 16
24. POGAŃSTWO u bram / Waldemar Kulbat // *Niedziela (A)*. – 2010, nr 32, s. 30-31

25. PÓŁKSIĘŻYC w ofensywie / Teresa Wójcik // *Gaz. Polska*. – 2008, nr 19, s. 12-13
Ekspansja islamu w Europie.
26. PRAWDA was wyzwoli : religia pod nadzorem paragrafów / Krzysztof Lubczyński // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2006, nr 50, s. 7
27. PRZEŚLADOWANIE Kościoła w Indiach / Sebastian Karczewski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 228, s. 1, 6
28. SKROMNA wiara może być silna : debata „Gazety” – czy ateści są dyskryminowani / Tadeusz Sobolewski // *Gaz. Wybor.* – 2006, nr 287, s. 31
29. ŚWIĘTE oburzenie / Maciej Giertych // *Myśl Polska*. – 2006, nr 15/16, s. 7
30. TOLERANCJA czasów konfrontacji : rzecz o skutkach niezamierzonych / Robert Kościelny // *Arca*. – 2007, nr 4, s. 75-89
31. TOLERANCJA i nietolerancja po chrześcijańsku / Alfons J. Skowronek // *Prz. Powsz.* – 2006, nr 4, s. 125-136
32. TOLERANCJA w myśli Kościoła : drogi i rozdroża / Alfons J. Skowronek // *Prz. Powsz.* – 2005, nr 9, s. 43-54
Referat z konferencji „Tolerancja w Trzeciej Rzeczypospolitej”, Warszawa.
33. TOLERANCJA według islamu / Rafał Maliszewski // *Cywilizacja*. – 2006, nr 18, s. 200-202
34. TURECKI krzyż pański / Piotr Cywiński. – Korespondencja z Berlina // *Wprost*. – 2010, nr 22, s. 80-81
35. W STRONĘ Eurabii : pytanie o islam / Andrea Brandt, Marco Evers, Juliane von Mittelstaedt // *Forum*. – 2010, nr 12, s. 16-21
36. WOLNOŚĆ sumienia i atak na szacunek dla równości / Martha C. Nussbaum // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 191, dod. Europa nr 33, s. 10-12
37. WOLNOŚĆ wypowiedzi a podżeganie do nienawiści religijnej / Joanna Fomina // *Czas Kultury*. – 2006, nr 1, s. 133-138
38. ZABIĆ konwertytę / Edyta Majewska // *Ozon*. – 2006, nr 14, s. 48-49
39. ZNALEŹĆ skarb za własnym piecem / Jan Andrzej Kłoczowski; rozm. przepr. Katarzyna Wiśniewska // *W drodze*. – 2005, [nr] 1, s. 9-21
Pluralizm religijny.

IV. Tolerancja odmienności seksualnej

a. Pzycje zwarte

1. ABC o homoseksualizmie. – Kraków : Wydawnictwo WAM, 2008. – 63 s. : il. Bibliogr. s. 59-60.

2. HETEROFOBIA? : homoseksualizm a greckie korzenie Europy / Marek Czachorowski. – Tychy : Maternus Media, 2006. – 176 s. : il.
Bibliogr. s. 169-176.
3. HOMOSEKSUALIZM i nadzieja : oświadczenie Katolickiego Stowarzyszenia Lekarzy USA / [Catholic Medical Association USA; aut., współpr. i red. Eugene Diamond i in.]. – Kraków : „Światło-Życie”, 2004. – 64 s.
Bibliogr. s. 49-60.
4. HOMOSEKSUALIZM – sprawa prywatna? / [Bogdan Gierdziewicz i in.]. – Kielce : „Jedność”, 1998. – 71 s. – (W Poszukiwaniu Prawdy; z. 4)
Bibliogr. s. 25, 65-66.
5. KULTURA wobec odmienności. T. 2, Prasa, literatura / pod red. Bernadetty Darskiej; [Joanna Chłosta-Zielonka i in.]. – Warszawa : Fundacja Feminoteka, 2009. – 197 s.
6. NIE musisz być homoseksualistą / Mieczysław Kożuch, Barbara Badura. – [Częstochowa] : Pomoc Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, [2004]. – 34 s. – (Książka w Mini-Serii; nr 37)
Bibliogr. s. 33-34.
7. OSOBA homoseksualna w Kościele / Mirosław Adam Klak. – Poznań : Inicjatywa Wydawnicza „Jerozolima” Łukasz Kałużny, 2010. – 45 s.
Bibliogr. s. 45-[46].
8. PRZECIWDZIAŁANIE dyskryminacji z powodu orientacji seksualnej w świetle prawa polskiego oraz standardów europejskich. Stan prawny: listopad 2006 / pod red. Krzysztofa Śmieszka. – Warszawa : Kampania Przeciw Homofobii, 2006. – 159 s.
9. PRZEŁAMAĆ milczenie : łamanie praw człowieka ze względu na orientację seksualną. – Gdańsk : Amnesty International Polska, 2003. – 127 s. : il.
Bibliogr.
10. REWOLUCJA homoseksualna : homoseksualizm w etyce katolickiej, polityce i jego społeczne konsekwencje / Tadeusz Ślipko, Wojciech Wierzejski, Sławomir Olejniczak; pod red. Bogusława Sobczaka. – Warszawa : Ars Politica, 2005. – 70 s.
Częśćc. materiały z konf. nauk., grudzień 2004, Kraków.
11. W OBRONIE wyższych praw : dlaczego musimy przeciwstawiać się legalizacji związków homoseksualnych? / wstęp do wyd. pol. Tadeusz Ślipko; Amerykańskie Stowarzyszenie Obrony Tradycji, Rodziny i Własności – TFP. – Kraków : Stowarzyszenie Kultury Chrześcijańskiej im. Ks. Piotra Skargi, 2005. – 215 s.
12. ZASADY Yogyakarty : zasady stosowania międzynarodowego prawa praw człowieka w stosunku do orientacji seksualnej oraz tożsamości

plciowej / pod red. Katarzyny Remin. – Warszawa : Kampania Przeciw Homofobii, 2009. – 59 s. : il.

b. Artykuły

1. CZY kwitnie homofobia? / Magdalena Środa, Marek Jurek; rozm. przepr. Elżbieta Isakiewicz // *Newsweek Polska*. – 2007, nr 24, s. 84-87
2. CZY tolerancja może być przyjemna? / Dagmara Biernacka // *Przeгляд*. – 2009, nr 17, s. 33
3. GEJOLUCJA : ostatecznym celem ruchu gejowskiego jest rozbitcie tradycyjnej rodziny / Paweł Lisicki // *Wprost*. – 2006, nr 24, s. 34-36
4. GEJÓW prawo do wyboru / Lech Dokowicz // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 219, s. A10
Polem. z: Lepiej leczyć z nienawiści do homoseksualistów / Robert Biedroń // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 214
5. KRZYK „parad wolności” / Jan Pabiańczyk // *Mysł Polska*. – 2007, nr 22, s. 7
6. LEPIEJ leczyć z nienawiści do homoseksualistów / Robert Biedroń // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 214, s. A11
Polem. z poz. 14.
7. LOBBY homoseksualne atakuje : Parlament Europejski potępił homofobię / Wojciech Roszkowski // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2006, nr 16, s. A8
8. ŁATWIEJ być gejem / Sylwia Czukowska // *Przekrój*. – 2007, nr 10, s. 32-33
9. MARSZ bezsilności, marsz siły / Marta Jermaczek // *Czas Kultury*. – 2006, nr 1, s. 21-26
10. MARSZ, Marsz Równości / Michał Danielewski // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2006, nr 257, s. 9
11. MIŁUJ geja swego : problem większy niż mniejszość / Edwin Bendyk, Jacek Żakowski // *Polityka*. – 2005, nr 23, s. 28-32
12. NIE mów: lesbo i pedale / Magdalena Dubrowska // *Gaz. Wybor.* – Stołeczna. – 2007, nr 49, s. 3
Akcja plakatowa Kampanii przeciw Homofobii skierowana przeciwko nienawiści wobec osób homoseksualnych.
13. NIETYPOWI mile widziani : przez tolerancję do bogactwa // *Forum*. – 2007, nr 20, s. 37-39
14. NIKT nie rodzi się gejem / Grzegorz Górny // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 212, s. A9.

15. „NOWA, świecka tradycja” / Tomasz Kornaś // *Najwyższy Czas!* – 2005, nr 3, s. XVI-XVII
Organizacja konferencji nt. „Kraków i Norymberga razem dla tolerancji” w Krakowie.
16. PARADA Równości zalegalizowana, wszechpolscy zrozpaczeni : ratusz – choć niechętnie – godzi się na tegoroczną Paradę Równości / Jan Fusiński // *Gaz. Wybor. – Stołeczna.* – 2006, nr 128, s. 9
17. PEŁEN szacun : taka szkoła w Ameryce / Anna Samborska // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 242, dod. Duży Format nr 40, s. 10-11
18. POLSKA między paradami / Wojciech Maziarski, Zygmunt Miłoszewski // *Newsweek Polska.* – 2006, nr 24, s. 82-89
19. PROMOCJA homoseksualizmu / Rafał Pazio // *Najwyższy Czas!* – 2005, nr 5, s. XIII-XIV
Konferencja w Krakowie pt. „Kraków i Norymberga – razem dla tolerancji”.
20. PRYZNAWANIE homoseksualistom pełni praw jest karykaturą tolerancji / Rocco Buttiglione // *Rzeczpospolita (W3).* – 2006, nr 270, s. A10
21. RATUSZ w kropce z homoseksualistami / Mirosław Kochalski; rozm. przepr. Aleksandra Krzyżaniak-Gumowska // *Gaz. Wybor. – Stołeczna.* – 2006, nr 98, s. 2
22. SZKOŁA uczuć (homofobicznych) / Katarzyna Chmielewska, Tomasz Żukowski // *Przeгляд.* – 2006, nr 44, s. 33-34
23. TĘCZOWE flagi i torty : pleć jako rytuał władzy / Agata Araszkiwicz // *Czas Kultury.* – 2004, nr 2/3, s. 141-146
24. TOLERANCJA w stylu homo / Tomasz Kornaś // *Najwyższy Czas!* – 2007, nr 13, s. XIV-XV
25. TRĄD w pałacu Dawida : Izrael trawi największa wojna od lat – między fundamentalistami i gejami / Henryk Szafir. – Korespondencja z Jerozolimy // *Wprost.* – 2007, nr 30, s. 82-83
26. W OBRONIE rodziny / Marcin Jasiński // *Nasz Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 92, s. 20
27. WBREW cywilizacji Zachodu / Ireneusz Krzemiński // *Rzeczpospolita (W3).* – 2006, nr 27, s. A10
Polem. z poz. 7.

Urszula Cimoch

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

RAK PIERSI

Rak piersi to jedna z najpoważniejszych chorób współczesnych kobiet, która powoduje u nich najwięcej zgonów. Na szczęście corocznie zwiększa się odsetek wyleczeń tego typu nowotworów. Wynika to nie tylko z postępu medycyny, jaki się dokonuje na świecie, ale i dostępności badań profilaktycznych, dzięki którym nowotwór jest wykrywany we wczesnym stadium. A im szybciej zostaną zauważone jakiegokolwiek zmiany w organizmie, tym większa jest szansa na ich usunięcie. Często chorobę w tej fazie rozwoju można całkowicie wyleczyć. Z tego powodu wiedza kobiet o profilaktyce i badaniach ma szczególne znaczenie.

Na wzrost przypadków, wykrywanych we wczesnym etapie rozwoju guza, znacząco wpłynęło udoskonalenie badań przesiewowych. Są one przeprowadzane wśród kobiet nie posiadających objawów choroby, ale w tzw. grupach wysokiego ryzyka. Takie badania składają się zwykle z palpacyjnego badania piersi wykonywanego przez lekarza, które wygląda podobnie, jak samobadanie przeprowadzane przez kobietę, oraz mammografii, czyli prześwietlenia piersi promieniami Roentgena. Przesiewowe badania mammograficzne pozwalają na wykrycie guzków lub innych nieprawidłowości piersi na etapie, kiedy nie są one wyczuwalne przez kobietę lub lekarza. Jednak w około 20-25% przypadków mammografia nie wykrywa rozwijającego się nowotworu, o czym kobiety nie zawsze wiedzą. Wówczas negatywny wynik mammografii (tzn. nie potwierdzający obecności choroby) często wytwarza u nich fałszywe poczucie bezpieczeństwa oraz zaniechanie systematycznego samobadania piersi. Postępowanie takie może być tragiczne w skutkach.

W zapobieganiu nowotworu ważną rolę mogą odegrać badania genetyczne. Za niektóre nowotwory odpowiedzialne są przede wszystkim mutacje genów, powstające podczas podziałów komórkowych. Znane są już mutacje typowe dla bardzo wielu nowotworów, w tym raka piersi – mutacje w obrębie genów BRCA. Dostępne są testy genetyczne, którym można się poddać, aby wykryć obecność mutacji. Jeśli w bliskiej rodzinie kobiety (babka, matka, siostra, córka) wystąpiły przypadki nowotworów piersi może ona skorzystać z takiego badania bezpłatnie.

Nie każdy rak jest taki sam. Istnieje co najmniej 200 różnych rodzajów raka. Współczesna medycyna i badania naukowe pozwoliły na tyle dobrze zro-

zrozumieć istotę choroby, że dziś możliwe jest dobieranie i łączenie w konfiguracje metod najkorzystniejszych dla pacjentki. Leczenie chirurgiczne raka piersi jest najstarszą metodą zwalczania choroby. Obok niej stosuje się:

- radioterapię,
- chemioterapię, czyli leczenie środkami chemicznymi w celu zniszczenia komórek rozsianych po organizmie,
- immunoterapię, polegającą na modyfikacji czynności układu odpornościowego,
- hormonoterapię, czyli blokowanie produkcji, lub działania hormonów.

Rzadziej stosuje się inne sposoby leczenia, takie jak działanie promienia laserem, zamrażanie (kriochirurgia), elektrokoagulacja. Wprowadzenie tych i innych metod pozwoliło zwiększyć odsetek pacjentek, u których udaje się uzyskać pełne wyleczenie lub długotrwałą remisję choroby.

W Polsce wyleczalność wszystkich nowotworów jest wciąż niższa niż w krajach zachodnich. Głównym powodem takiego stanu rzeczy jest wciąż niewystarczająca profilaktyka. Akcje na rzecz wczesnego wykrywania raka piersi prowadzi Stowarzyszenie „Amazonki”. W ich ramach istnieją kluby samopomocowe, służące wsparciem psychicznym i pomocą praktyczną kobietom dotkniętym rakiem piersi. Wsparcie psychiczne, jakie dają „Amazonki” jest nie do przecenienia. Okazuje się bowiem, że psychika kobiet w walce z rakiem oraz pozytywne nastawienie, a także aktywny udział w procesie leczenia, jest prawdopodobnie równie istotny, jak postępowanie lekarskie. Jednym z pierwszych onkologów, który zaczął włączać psychoterapię do leczenia pacjentów z chorobą nowotworową był dr Carl Simonton. Wykazał on, że nawet niewielka zmiana sposobu myślenia o leczeniu wpływa na efektywność terapii czy zmniejszenie nasilenia objawów ubocznych.

Po leczeniu raka piersi należy odpowiednio często prowadzić kontrole stanu zdrowia. Lekarze uważają, że wnikliwa kontrola powinna być prowadzona przez okres co najmniej 5 lat po leczeniu. Dopiero, jeśli objawy nowotworu nie pojawią się przez ten czas, można powiedzieć o wyleczeniu. Przeżycie powyżej 10 lat bez objawów choroby lub ognisk przerzutowych może być powodem optymizmu, ponieważ tak późne nawroty raka piersi zdarzają się rzadko.

Warto wiedzieć, że nie wszyscy ludzie w jednakowy sposób zagrożeni są zachorowaniem na raka piersi. Na większą lub mniejszą podatność na tę chorobę ma wpływ wiele czynników. Blisko 80% nowotworów powstaje w wyniku działania zewnętrznych czynników środowiskowych (chemicznych, fizycznych czy biologicznych). Ale istnieją też czynniki ryzyka, na które mamy niewątpliwie wpływ. Są to m.in. palenie tytoniu, nadmierna ekspozycja na światło słoneczne, brak aktywności fizycznej oraz dieta bogata w tłuszcze, uboga w błonnik, warzywa i owoce. Badania statystyczne wskazują, że wśród kobiet, które umierają

na raka piersi większą część stanowią kobiety z nadwagą. Jednym z powodów jest trudniejsze wykrywanie zmian w piersi osób otyłych.

Badania nad udoskonaleniem różnych metod leczenia prowadzone są obecnie w wielu ośrodkach. Na ten cel przeznaczają się ogromne środki finansowe na całym świecie. Dowodzi to, że rak piersi jest chorobą, której nie wolno lekceważyć.

Październik jest miesiącem profilaktyki raka piersi. Z tego względu prezentujemy poniższe zestawienie. Bibliografia jest podzielona na dwie części. Pierwszą dotyczącą nowotworów i drugą dotyczącą raka piersi. W ramach tematyki nowotworowej znajduje się zapobieganie i leczenie, genetyka i szczepionki. Natomiast dział związany z rakiem piersi, oprócz opracowań ogólnych, obejmuje takie tematy jak profilaktyka, diagnostyka, leczenie (m.in. mastektomia) i aspekty psychologiczne.

I. Nowotwory

a. Zapobieganie i leczenie

1. DAR Henrietty Lacks : życie po życiu w linii komórkowej / Jacek Kubiak. – Tyg. Powsz. – 2010, nr 7, s. 31
2. DIETA cud bez cudu / Zbigniew Wojtasiński // Rzeczpospolita. – 1996, nr 264, dod. s. I
Dieta zmniejszająca ryzyko zawału serca i nowotworów.
3. DLACZEGO tak późno? / Alicja Dołowska // Tyg. Solidarność. – 2005, nr 32, s. 8-9
Narodowy program zwalczania chorób nowotworowych.
4. GDZIE założyć filtr na raka? / Krystyna Rożnowska // Przegląd. – 2008, nr 29, s. 30-32
5. KIERUNKI poszukiwania preparatów przeciwnowotworowych / Elżbieta Mikiciuk-Olasik, Katarzyna Błaszczak-Świątkiewicz // Wiadomości Chemiczne. – 2000, nr 9/10, s. 705-724
6. KOMU miliony na badania / Agnieszka Pochrzęst // Gaz. Wybor. – Stołeczna. – 2006, nr 287, s. 3
7. MITOLOGIA nowotworowa : rak zostanie pokonany najwcześniej za 1500 lat / Zbigniew Wojtasiński // Wprost. – 2007, nr 9, s. 77-79
8. MOŻESZ wygrać z rakiem : jak walczyć z chorobą nowotworową : praktyczne porady dla pacjentów / [Janusz Pić i in.]. – Skoczów : Hizop, 2003. – 158 s. : il.

Bibliogr. s. 157-158.

9. NIE daj sznasa rakowi / Agnieszka Pochrzęst // *Gaz. Wybor.* – Stołeczna. – 2006, nr 170, s. 1
Promowanie badań profilaktycznych wśród kobiet.
10. NIEODWRACALNA utrata spokoju / Agnieszka Jagiełło-Gryszfeld; rozm. przepr. Martyna Bunda // *Polityka.* – 2010, nr 19, s. 78-80
11. NOWOTWORY. Cz. 2 / Zbigniew Wojtasiński, Monika Folrek-Moskal, Aleksandra Postoła // *Wprost.* – 2009, nr 19, dod. *Vademecum Zdrowia „Wprost”*, s. 1-26
12. POLISA od raka / Monika Florek-Moskal // *Wprost.* – 2008, nr 18, s. 84-86
13. PROFILAKTYKA i leczenie chorób nowotworowych / Anna Wojnar // *Alma Mater.* – 2006/2007, nr 87/88, s. 65-67
Konferencja w Collegium Medicum UJ.
14. RAK przeświatłony / Zbigniew Wojtasiński // *Wprost.* – 2009, nr 25, s. 60, 62-63
15. RAK to nie kara : w czerwcu rusza profilaktyczna akcja / Marek Spaczyński; rozm. przepr. Maria Bielicka // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2006, nr 128, dod. *Pyrania* nr 18, s. 16-17
16. RAK zakaźny : można się zaszczepić przeciw nowotworom przenoszonym drogą płciową / Monika Florek-Moskal // *Wprost.* – 2007, nr 20, s. 68-71
17. STRACONE szanse wygranej : polskie zmagania z nowotworem – po raporcie „Lancet Oncology” / Cezary Szczylik; rozm. przepr. Anna Mateja // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 32, s. 24-25
18. UCIEC przed rakiem : profilaktyka chorób nowotworowych dzięki diecie : na podstawie przełomowych odkryć Światowej Fundacji Badań nad Rakiem / Oliver Gillie. – Warszawa : Książka i Wiedza, [2000]. – 295 s.
19. W ONKOLOGII nie ma sytuacji całkowicie przegranych / Janusz Meder; rozm. przepr. Iwona Konarska // *Przeгляд.* – 2003, nr 42, s. 25
20. W WALCE z rakiem / Janusz Meder; rozm. przepr. Małgorzata Pabis // *Nasz Dziennik (Wyd. 2).* – 2007, nr 34, s. 20
Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych.
21. WYKONUJMY badania profilaktyczne / Marek Rząca; rozm. przepr. Anna Zalech // *Nasz Dziennik (Wyd. 2).* – 2010, nr 82, s. 8
22. WYPRZEDZIĆ raka / Iwona Konarska // *Przeгляд.* – 2004, nr 50, s. 21-23
23. ZAPOBIEGANIE chorobom nowotworowym : dopasowanie działań profilaktycznych do odbiorców programu / Aleksandra Łuszczynska, Maria Bogucka // *Nowiny Psychologiczne.* – 2002, nr 3, s. 37-49
24. ZDUSIĆ w zarodku / Paweł Walewski // *Polityka.* – 2003, nr 3, s. 76-77

25. ZATRZYMAĆ raka / Bartosz A. Grzybowski // *Polityka*. – 2005, nr 45, s. 86, 88-89
26. ZWIĄZKI o działaniu przeciwnowotworowym / Hanna Czeżot. – (Naturalne składniki naszej diety; cz. 2) // *Medycyna, Diagnostyka, Wychowanie*. – 2000, nr 3/4, s. 96-104
27. ŻYCIE w przyszłości a tajemnica raka i życia / Rudolf Klimek // *Alma Mater*. – 2002, nr 41, s. 18-21

b. Genetyka

1. GEN prawdę ci powie : Międzynarodowy Kongres „Nowotwory XXI wieku”, 2-4.06, Poznań / Agnieszka Fedorczyk // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 131, s. 14
2. GENEM w nowotwór / Jan Lubiński; rozm. przepr. Bogdan Nowak // *Przegląd*. – 2009, nr 32, s. 25-26
3. ŁOWCA raka / Zbigniew Wojtasiński // *Wprost*. – 2008, nr 28, s. 58-62
4. MILIONER w genach / Beata Krowicka // *Wprost*. – 2010, nr 1/2, s. 68-69
5. OD GENU do menu / Paweł Walewski // *Polityka*. – 2008, nr 10, s. 77-79
6. ODCISK raka : polscy genetycy zapoczątkowali rewolucję w onkologii – indywidualne leczenie nowotworów / Zbigniew Wojtasiński // *Wprost*. – 2007, nr 22, s. 63-64, 66

c. Szczepionki

1. DŁUGIE macki odporności / Jacques Banchereau // *Świat Nauki*. – 2003, nr 1, s. 34-41
2. SZCZEPIONKĄ w raka / Marcin Rotkiewicz // *Wprost*. – 2001, nr 14, s. 90-91
Poszukiwania skutecznej metody walki z chorobą.
3. ZASTRZYK na raka : szczepionki przeciw nowotworom dopasowuje się do poszczególnych pacjentów / Aleksandra Postoła // *Wprost*. – 2007, nr 19, s. 86-87
4. ZASTRZYK wiary : są widoki na poprawę reputacji szczepionek na raka / Jessica Wapner // *Świat Nauki*. – 2008, nr 12, s. 8-9

II. Rak piersi

a. Opracowania ogólne

1. CHOROBY gruczołu sutkowego : menopauza : hormonalna terapia zastępcza / Roman Czekanowski. – Warszawa : „Borgis”, 2003. – 288 s.

Bibliogr. s. 257-288.

2. CO TRZEBA wiedzieć o raku piersi / Robert Buckman i Tereza Whittaker. – Warszawa : Bauer-Weltbild Media, 2001. – 80 s. : il.
3. GINEKOLOGIA. T. 4 / [red.] Jonathan S. Berek, Emil Novak; red. nauk. wyd. pol. Jan Kotarski. – Warszawa : Medipage. – 2008, s. 1463-1809 : il.
Bibliogr. przy rozdz.
4. KOBIETA i (b)rak : wizerunki raka piersi w kulturze / pod red. Edyty Zierkiewicz i Aliny Łysak. – [Wrocław] : MarMar, Marian Kaczorowski, 2007. – 160 s. : il.
5. LEWA, wspomnienie prawej : z dziennika / Krystyna Kofta. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2009. – 366 s.
6. NA RAZIE przegrywamy z tym rakiem : statystyki raka piersi wciąż nie napawają optymizmem / Karen Gelmon; rozm. przepr. Sławomir Zagórski // *G a z . W y b o r .* – 2006, nr 143, s. 21
7. RAK piersi / [red. Janusz Patyk, Bogusław Szybkowski; aut. Kamila Czerw-Głęb i in.]. – Opole : Opolska Fundacja Antynowotworowa : Wydaw. MS, 2001. – 26 s. : il. – (Biblioteczka Opolskiej Fundacji Antynowotworowej „To Trzeba Wiedzieć”)
8. WSZYSTKO o raku piersi : co powinnaś wiedzieć, żeby podjąć właściwe decyzje / Ruth H. Grobstein. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2007. – 220 s. : il.
Bibliogr. s. 206-207.

b. Profilaktyka

1. AKTYWNOŚĆ fizyczna a ryzyko zachorowania na raka piersi / Ilona Nenko // *Biologia w Szkole.* – 2005, nr 2, s. 18-21
2. CZY dieta ma związek z rakiem piersi? / Anna Merklinger-Gruchała // *Biologia w Szkole.* – 2005, nr 2, s. 14-17
3. INDYWIDUALNE programy edukacyjno-zdrowotne – ocena efektywności : raport z badań / Nina Gozdek. – Lublin : Wydawnictwo WERSET, 2006. – 440 s.
Bibliogr. s. 417-[441].
4. MAMMOGRAFIA – cała prawda czy półprawdy? / Irena Cieślińska // *Przekrój.* – 2009, nr 41, s. 40-44
5. MAMMOGRAFIA w diagnostyce raka sutka / pod red. Janiny Dziukowej i Ewy Wesołowskiej. – Wyd. 2. – Warszawa : MediPage, 2006. – 297 s. : il. kolor.
Bibliogr. przy rozdz.
6. PIERSI pod niespecjalnym nadzorem / Anna Szulc // *Przekrój.* – 2009, nr 42, s. 20-23

7. PROFILAKTYKA nowotworu piersi – projekt autorski / Celina Michalska // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2004, nr 8/9, s. 14-16
8. RAK piersi : jak zapobiegać dietą : artykuły spożywcze i leki, które mogą uratować życie / Robert Arnot. – Warszawa : „Książka i Wiedza”, 2000. – 179 s.

c. Diagnostyka

1. DIAGNOSTYKA i leczenie raka piersi : V konferencja, Warszawa-Falenty, 19-21 kwietnia 2007 roku / [red. Edward Towpik, Tadeusz Pieńkowski]. – Warszawa : Maria Skłodowska-Curie Memorial Cancer Center and Institute of Oncology, 2007. – 87 s. : il. – (Nowotwory; vol. 57 (2007), suppl. 1)
2. DIAGNOSTYKA i terapia chorób piersi : praktyczny przewodnik z testem symulacyjnym opartym na przypadkach klinicznych / Stefano Ciatto [i in.]. – Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2002. – 227 s. : il.
Bibliogr. s. 81 i przy hasłach.
3. [SZÓSTA] VI konferencja „Diagnostyka i leczenie raka piersi”, Warszawa-Falenty, 23-25 kwietnia 2009 roku / [red. Edward Towpik, Tadeusz Pieńkowski]. – Warszawa : Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, 2009. – 90 s. : il. kolor. – (Nowotwory; t. 59 (2009), suppl. 1)

d. Leczenie

– Mastektomia

1. ATLAS chirurgii piersi / Tari A. King, Patrick I. Borgen; red. nauk. wyd. pol. Arkadiusz Jeziorski. – Warszawa : MediPage, 2006. – 230 s. : il. kolor.
Bibliogr. przy rozdz.
2. JAK walczyć z rakiem piersi / Deborah A. Cohen, Robert M. Gelfand. – Warszawa : Bellona, 2007. – 293 s.
3. KIEDY To przydarzy się tobie : poradnik dla kobiet chorych na raka piersi / Earlene Dal Pozzo, Joann Dilts. – Warszawa : Świat Książki, 2009. – 142 s.
Bibliogr.
4. ODZYSKANA kobiecość / Agnieszka Fedorczyk // *Newsweek Polska*. – 2006, nr 9, s. 86-88
Rekonstrukcja piersi po mastektomii.
5. PORADNIK dla amazonki : pytania i odpowiedzi / Dariusz Lewera. – Wyd. 2 zm. i rozsz. – Wrocław : Wydawnictwo Continuo, 2005. – 67 s. : il.
Bibliogr. s. 51-53.

6. RATUNEK dla dwustu : nowa terapia to szansa na dłuższe życie kobiet po amputacji piersi spowodowanej rakiem tego narządu / Małgorzata Lampa // *Gaz. Wybor.* – *Poznań.* – 2006, nr 171, s. 9

– Inne metody

1. GRA o życie / Krystyna Rożnowska // *Przeгляд.* – 2009, nr 13, s. 32-34
2. RAK piersi – nowe nadzieje i możliwości leczenia / pod red. Marka Pawlickiego; [aut. Włodzimierz T. Olszewski i in.]. – Bielsko-Biała : Alfa-Medica Press, 2002. – 140 s. : il.
Bibliogr. s. 140.
3. WIĘCEJ nadziei dla chorych na raka piersi / Francisco J. Esteva, Gabriel N. Hortobagyi // *Świat Nauki.* – 2008, nr 8, s. 34-42
4. WIĘCEJ nadziei : przy raku piersi amputacja nie musi być koniecznością / Sławomir W. Malinowski // *Polityka.* – 2000, nr 37, s. 70, 73

e. Aspekty psychologiczne

1. ONA i on / Wojciech Mikołuszko // *Rzeczpospolita.* – 2000, nr 35, dod. s. 4-7
Problemy rodzinne kobiet po amputacji piersi.
2. PRAWDA o kobietach / Katarzyna Woynarowska // *Niedziela (A).* – 2010, nr 5, s. 36-37
3. PSYCHOLOGICZNE aspekty przebiegu choroby nowotworowej piersi / Paweł Izdebski. – Bydgoszcz : Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2007. – 258 s. : il.
Bibliogr. s. 223-249.
4. PSYCHOLOGICZNE aspekty rehabilitacji chorych na nowotwór piersi / Paweł Izdebski // *Polskie Forum Psychologiczne.* – 2005, nr 2, s. 140-151
Bibliogr.
5. PSYCHOSPOŁECZNE determinanty decyzji o poddaniu się badaniu genetycznemu w celu rozpoznania genetycznego ryzyka choroby nowotworowej piersi i jajnika / Maria J. Siemińska. – Szczecin : Wydawnictwo Pomorskiej Akademii Medycznej, 2008. – 212 s. : il. – (Roczniki Pomorskiej Akademii Medycznej; 131)
6. PSYCHOLOGICZNE uwarunkowania choroby nowotworowej piersi / Paweł Izdebski. – Bydgoszcz : Wydaw. Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego, 2002. – 124 s.
Bibliogr. s. 109-118.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Jose Saramago
(1922-2010)

Jose Saramago – ur. 16.11.1922 r., zm. 18.06.2010 r. – pisarz portugalski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1998 roku. Urodził się w wiosce Azinhaga. W młodości pracował jako ślusarz. Pierwszą powieść opublikował w 1947 roku. Był korektorem w wydawnictwie, uprawiał dziennikarstwo, trudnił się również tłumaczeniami. Popularność zyskał dopiero po publikacji powieści „Baltazar i Blimunda” (1982).

Tworzył także poezję, opowiadania i dramaty. Wydał kilka zbiorów felietonów. Na podstawie jego powieści powstało libretto do opery „Blimunda”. W prozie łączył historię rodzimego kraju z elementami realistycznymi, fantastycznymi i alegorycznymi. Dokonywał interpretacji stosunku fikcji do rzeczywistości, analizował relacje między przeszłością i teraźniejszością, snuł refleksje nad wiedzą i wiarą. Język Saramago wyróżniał się długimi zdaniami i niekonwencjonalną interpunkcją. Miał opinię antyreligijnego ideologa, intelektualisty, który nie dopuszczał żadnej metafizyki.

Na jego dorobek składają się m.in. powieści: „Baltazar i Blimunda” (1982), „Rok śmierci Ricarda Reisa” (1984), „Kamienna tratwa” (1986), „Historia oblężenia Lizbony” (1989), „Ewangelia według Jezusa Chrystusa” (1992), „Miasto ślepców” (1995), „Wszystkie imiona” (1997), „Podwojenie” (2002), „Miasto białych kart” (2004).

1. CO TAM, ja jestem gruboskórny! : wieczny prowokator / José Saramago; rozm. przepr. Evelin Finger // *F o r u m* . – 2008, nr 50, s. 52-54
2. DWÓCH to zbyt wiele / Łukasz Grzymiśławski // *G a z . W y b o r .* (WAW). – 2005, nr 130, s. 18
3. EWANGELIA sprzeciwu / Grzegorz Jankowicz // *T y g . P o w s z .* – 2010, nr 26, dod. Książki w Tygodniku, s. 12-13
4. JA, TWÓJ sobowtór / Janusz Drzewucki // *T w ó r c z o ś ć* . – 2006, nr 1, s. 116-119
Zawiera rec. książki: Podwojenie / José Saramago. – Poznań, 2005.
5. KAPRAWE oczy strachu / Ewa Chromik // *Ś l ą s k* . – 2009, nr 9, s. 77
6. KOMUNISTA hormonalny / José Saramago; rozm. przepr. Marta Strzelecka // *G a z . W y b o r .* – 2009, nr 73, s. 14

7. NIEUDANA antyutopia noblisty / Malwina Wapińska // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2009, nr 195, s. A16
Zawiera rec. książki: *Miasto białych kart* / José Saramago. – Poznań, 2009.
8. POKUSA pustyni : nomadyzm jako wyjście z kryzysu współczesności w pisarstwie José Saramago / Ewa Łukaszuk. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 2005. – 360 s.
Bibliogr. s. 345-352.
9. SOBOWTÓRY / Milena Schefs // *Nowe Książki*. – 2005, nr 9, s. 53
Zawiera rec. książki: *Podwojenie* / José Saramago. – Poznań, 2005.
10. SUROWY krytyk cywilizacji / Bartosz Marzec // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 141, s. A13
11. ŚWIAT ludzi potulnych / Maciej Miłkowski // *Tyg. Powsz.* – 2005, nr 29, s. 15
Zawiera rec. książki: *Podwojenie* / José Saramago. – Poznań, 2005.
12. TO ŚMIERĆ wynalazła Boga : fantazje pełne logiki / Francisc Relea // *Forum*. – 2009, nr 46, s. 32-35
Na marginesie książki J. Saramago „Kain”.

Jerzy Stefan Stawiński
(1921-2010)

Jerzy Stefan Stawiński – ur. 1.07. 1921, zm. 12.06.2010 r. – scenarzysta i reżyser filmów fabularnych, prozaik. Urodził się w Zakręcie koło Warszawy. W 1938 roku rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Brał udział w kampanii wrześniowej. Był członkiem Armii Krajowej. Walczył w powstaniu warszawskim jako dowódca plutonu, później kompanii łączności, przedzierał się kanałami z Mokotowa do Śródmieścia. Gdy powstanie upadło dostał się do niewoli do oflagu Murnau. Po wyzwoleniu trafił do Korpusu Polskiego we Włoszech. Do Polski powrócił w 1947 roku. Ukończył studia (1952) oraz zadebiutował powieścią „Światło we mgle”. Pracował w Państwowym Instytucie Wydawniczym (1950-1954), należał do Związku Literatów Polskich (1953-1983). W drugiej połowie lat pięćdziesiątych napisał wiele opowiadań o tematyce wojennej, które później stały się podstawą dla filmowych scenariuszy. Był kierownikiem zespołów filmowych: „Kamera” (1957-1965) – literackim; „Panorama” (1972-1974), „Iluzjonu” (1977-1981) – artystycznym.

Powszechne uznanie zyskał jako scenarzysta. Należał do grona współtwórców polskiej szkoły filmowej. Na jego dorobek składają się także powieści, opowiadania oraz praca reżysera. Twórczość prozatorska często jest wiernym zapisem własnych doświadczeń, osobistą relacją o wojennych przeżyciach.

Napisał m.in.: scenariusze do filmów – „Kanał” (1956), „Eroica” (1957), „Zamach” (1958), „Dezterter” (1958), „Zezowate szczęście” (1960), „Rozwódów nie będzie” (1963), „Pingwin” (1964 – również reżyseria), „Akcja pod Arsenałem” (1977), „Godzina W” (1979), „Urodziny młodego warszawiaka” (1980), „Obywatel Piszczyk” (1988), „Pułkownik Kwiatkowski” (1995), „Jutro pójdziemy do kina” (2007); powieści – „Herkulesy” (1953), „Wieczór przedświąteczny” (1965), „Nie zawijając do portów” (1970), „Pamiętnik z trzech mórz i oceanów” (1973), „Notatki scenarzysty” (1978), „Sześć wcielań Jana Piszczyka i inne utwory” (1978 – zbiór retrospektywny); wspomnienia – „Zapiski scenarzysty” (1979, 1983 – 2 t.).

1. „BO JESTEM rozdwojony” : jak zrobić dziś dobry film o polskiej historii czasu wojny? : z Jerzym Stefanem Stawińskim, scenarzystą filmów o Powstaniu Warszawskim, rozmawia Patrycja Bukalska // Tyg. Powsz. – 2006, nr 47, s. 6
2. DO FILMU trafiłem przypadkiem / z Jerzym Stefanem Stawińskim rozmawia Barbara Giza. Jutro idziemy do kina : scenariusz / Jerzy Stefan Stawiński. – Warszawa : Wydawnictwo Trio, 2007. – 225 s. : il.
Bibliogr. publ. J.S. Stawińskiego s. 224-225, filmogr. 225-[226].
3. DYSTANSOWIEC : spowiedź Stawińskiego / Krzysztof Lubczyński // Trybuna (Wyd. 3). – 2007, nr 256, s. 11-12
Zawiera rec. książki: Do filmu trafiłem przypadkiem.
4. PISARZ, scenarzysta, reżyser / Maciej Maniewski // Kino. – 2007, nr 12, s. 56-59
5. PISZCZYK w „Kanale” / Jerzy Stefan Stawiński; rozm. przepr. Robert Walenciak // Przegląd. – 2009, nr 38, s. 6-9
6. „RASHOMON” po polsku / Jerzy Stefan Stawiński; rozm. przepr. Jacek Szczerba // Gaz. Wybor. – 2009, nr 139, s. 12
7. SCENARZYSTA zbuntowany / Teresa Rutkowska // Nowe Książki. – 2008, nr 1, s. 38-39
Zawiera rec. książki: Do filmu trafiłem przypadkiem.
8. STAWIŃSKI nie do zobaczenia / Jerzy Stefan Stawiński; rozm. przepr. Jacek Szczerba // Gaz. Wybor. – 2006, nr 152, s. 12
9. STAWIŃSKI nie żyje / Jacek Szczerba // Gaz. Wybor. – 2010, nr 136, s. 18

10. TAJEMNICE pana S. / Helena Amiradźibi-Stawińska; rozm. przepr. Jacek Szczerba // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 145, dod. Duży Format nr 24, s. 20-22
11. TO USTALMY, że u nas demokracja / Jerzy Stefan Stawiński, Helena Amiradźibi-Stawińska; rozm. przepr. Beata Kęczkowska // *Gaz. Wybor. – Stołeczna.* – 2007, nr 300, s. 8
12. W KINACH zawsze się całowali / Jerzy Stefan Stawiński; rozm. przepr. Alex Kłóś // *Gaz. Wybor. – Stołeczna.* – 2007, nr 87, s. 12
13. WIERNY pokoleniu Kolumbów / Barbara Hollender // *Rzeczpospolita.* – 2010, nr 136, s. A17

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Barbara Jabłońska
Wielkopolski Informator Kulturalny

„JAKA TO MELODIA?” Scenariusz zajęć z okazji Roku Chopina

Rok 2010 to Rok Fryderyka Chopina. Z tej okazji odbywa się wiele przedsięwzięć związanych z najwybitniejszym polskim kompozytorem.

Proponujemy kolejny scenariusz zajęć bibliotecznych poświęcony tym razem twórczości Fryderyka Chopina. Jest on przeznaczony dla dzieci ze starszych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjum i składa się z dwóch części, które powinny zostać zrealizowane w czasie dwóch godzin. Do przeprowadzenia pierwszej części potrzebne będą stanowiska komputerowe lub encyklopedie, natomiast w drugiej części należy wykorzystać komputer lub odtwarzacz CD.

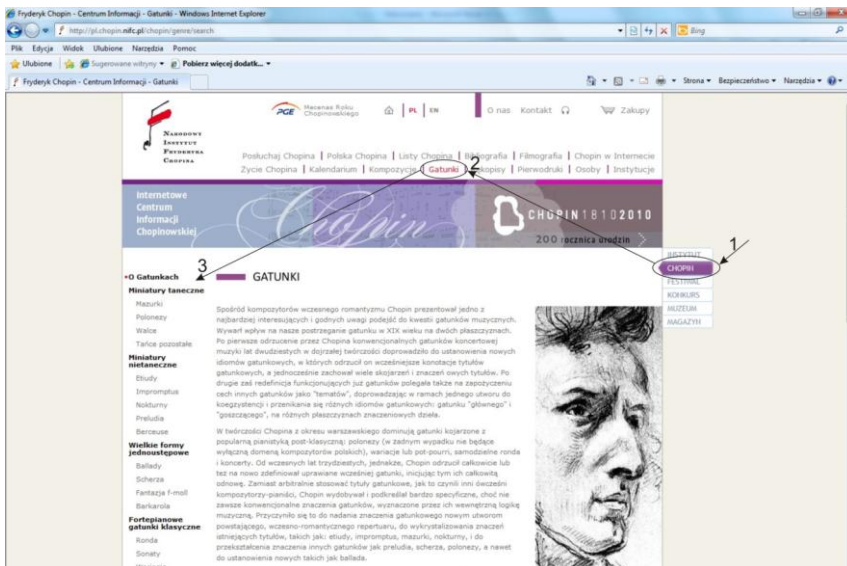
Dzieci należy podzielić na kilka grup (zależnie od ilości dzieci oraz możliwości technicznych biblioteki), których zadaniem będzie rozwiązanie krzyżówek. Hasła powstałe po odgadnięciu krzyżówek są nazwami gatunków muzycznych tworzonych przez Fryderyka Chopina. Zadaniem każdej z grup będzie wyszukanie w internecie lub encyklopedii podstawowych wiadomości o danym gatunku i zaprezentowanie ich pozostałym uczniom. Rola bibliotekarza to przygotowanie ilustracji muzycznych do omawianego gatunku oraz krótkie przedstawienie jednego gatunku – *scherza*. Po zakończeniu zajęć dzieci otrzymają listę utworów Fryderyka Chopina do przesłuchania w grupach lub samodzielnie, aby przygotować się do dalszych prac czyli konkursu „Jaka to melodia?”. Te zajęcia powinny zostać zaplanowane w innym terminie, aby młodzież miała czas na przygotowanie. Osoby biorące udział w konkursie należy wyróżnić nagrodami.

Wszystkie przykłady muzyczne potrzebne do zajęć są dostępne w internecie na stronie Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina: www.nifc.pl. Każdy utwór jest szczegółowo opisany łącznie z ciekawostkami. Należy zwrócić uwagę dzieciom, aby słuchając muzyki przeczytały również opisy i zapamiętały treści dotyczące danej kompozycji.

(Poniżej zrzut strony internetowej www.nifc.pl oraz zaznaczone kolejne kroki w celu znalezienia gatunków muzycznych:

1. po prawej stronie trzeba odnaleźć link *Chopin*,

2. po otwarciu podstrony na górze odnaleźć podstronę *Gatunki*,
3. po lewej stronie pokażą się wszystkie gatunki a w nich kompozycje; po otwarciu olinkowanej kompozycji, przy włączonych głośnikach w komputerze, automatycznie uruchamia się ich odtwarzanie)

Cele:

- przypomnienie najważniejszych faktów z życia Fryderyka Chopina
- utrwalenie podstawowych terminów muzycznych
- zapoznanie się z twórczością Fryderyka Chopina
- współpraca w grupie
- doskonalenie samodzielnego wyszukiwania informacji

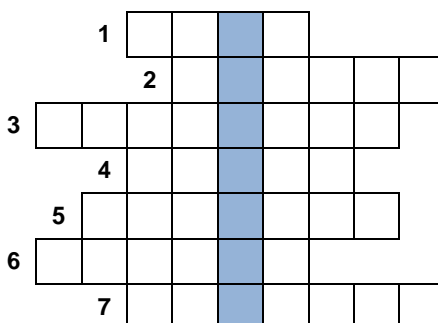
Część I – rozwiązywanie krzyżówek

Zostało przygotowanych 6 krzyżówek, które powinny zostać rozwiązane przez dzieci podzielone na grupy (mogą być 3, 4 lub 6 – wszystko zależy od ilości dzieci uczestniczących w zajęciach). Hasła wpisujemy od góry, poziomo. Rozwiązanie powstanie z liter wyróżnionych kolorem pionowo. W czasie gdy dzieci będą rozwiązywać krzyżówki w tle może być muzyka Chopina np. Fantazja A-dur na tematy polskie.

Krzyżówka nr 1

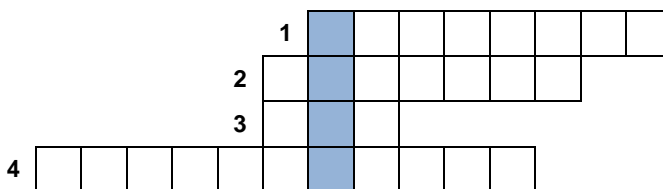
1. Podniosła pieśń wykonywana podczas uroczystości
2. Pałeczka dyrygenta
3. W jakim mieście znajduje się serce Chopina
4. Wiolinowy lub basowy
5. Czterech muzyków
6. Nazwisko drugiego nauczyciela Chopina
7. Imię ojca Chopina

Przykłady muzyczne: Mazurek B-dur op. 7 nr 1 (mazur), Mazurek D-dur op. 33 nr 3 (oberek), Mazurek a-moll op. 68 nr 2 (kujawiak)

Krzyżówka nr 2

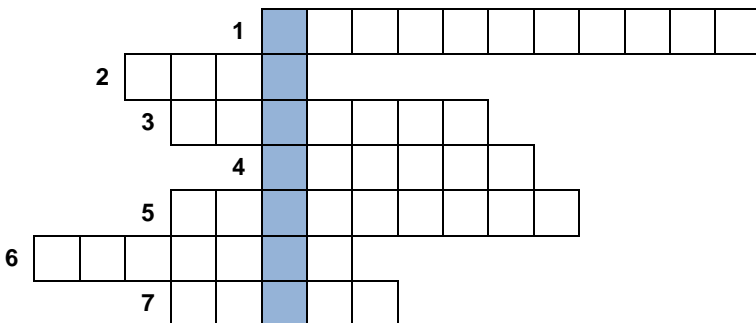
1. Imię pierwszego nauczyciela Chopina
  2. Wyspa, na której tworzył Chopin
  3. Najniższy głos żeński
  4. Instrument z rodziny smyczkowych mniejszy od kontrabasu
- Przykład muzyczny: Walc Des-dur op. 64 nr 1

Krzyżówka nr 3

1. Miesiąc, w którym odbywa się Konkurs Chopinowski
2. Trzech muzyków
3. Pierwszy utwór Chopina skomponowany w wieku 7 lat
4. Grają w kościele
5. Największy instrument smyczkowy
6. „...Dąbrowskiego” – hymn Polski
7. Imię drugiego nauczyciela Chopina

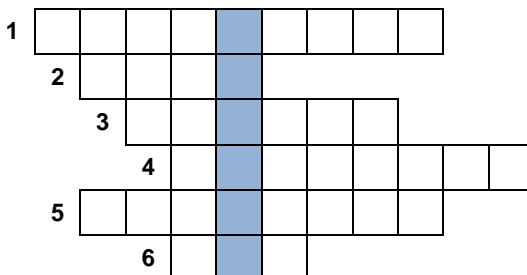
Przykład muzyczny: Polonez As-dur op. 53.

Krzyżówka nr 4

1. Instrument, na którym grał Chopin
2. Dwóch muzyków
3. Imię drugiej siostry Chopina
4. Wolny taniec na 3/4 wywodzący się z Kujaw
5. Imię Chopina
6. Najniższy głos męski

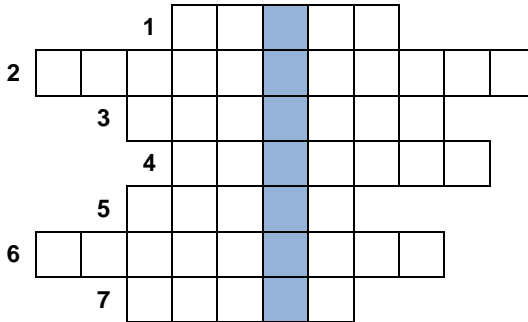
Przykład muzyczny: Etiuda Ges-dur op. 10 nr 5

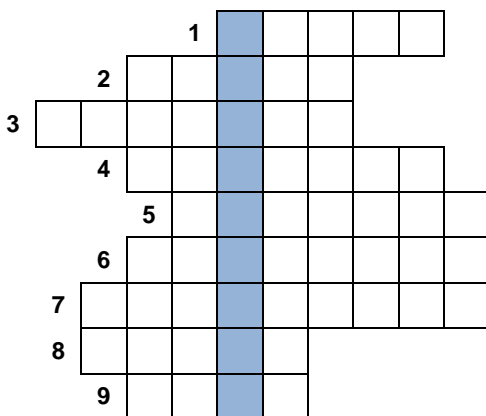
Krzyżówka nr 5

1. Najwyższy głos męski
  2. Zapisujemy na niej nuty
  3. Chopinowski - odbywa się co 5 lat w Warszawie
  4. Instrument z rodziny smyczkowych większy od skrzypiec
  5. Polski taniec narodowy w żywym tempie, metrum 3/4
  6. Miejscowość, gdzie Chopin spędzał wakacje
  7. Nazwisko pierwszego nauczyciela Chopina
- Przykład muzyczny: Nokturn Es-dur op. 9 nr 2.

Krzyżówka nr 6

1. Przerwa w muzyce
  2. Miasto, w którym znajduje się grób Chopina
  3. Imię młodszej o rok siostry Chopina
  4. Uroczysty polski taniec w metrum 3/4
  5. Imię matki Chopina
  6. Imię najstarszej siostry Chopina
  7. symfoniczna lub kameralna
  8. Następstwo dźwięków np. C-dur
- Przykład muzyczny: Preludium e-moll op. 28 nr 4.

Rozwiązania krzyżówek:

Krzyżówka nr 1

1. hymn; 2. batuta; 3. Warszawa; 4. klucz; 5. kwartet; 6. Elsner; 7. Mikołaj

Hasło końcowe – mazurek

Krzyżówka nr 2

1. Wojciech; 2. Majorka; 3. alt; 4. wiolonczela

Hasło końcowe – walc

Krzyżówka nr 3

1. październik; 2. trio; 3. polonez; 4. organy; 5. kontrabas; 6. Mazurek; 7. Józef

Hasło końcowe – polonez

Krzyżówka nr 4

1. fortepian; 2. duet; 3. Emilia; 4. kujawiak; 5. Fryderyk; 6. bas

Hasło końcowe – etiuda

Krzyżówka nr 5

1. tenor; 2. pięciolinia; 3. konkurs; 4. altówka; 5. mazur; 6. Szafarnia; 7. Żywny

Hasło końcowe – nokturn

Krzyżówka nr 6

1. pauza; 2. Paryż; 3. Izabela; 4. polonez; 5. Justyna; 6. Ludwika; 7. orkiestra;

8. gama

Hasło końcowe – preludium

Część II – konkurs „Jaka to melodia”

Zasady konkursu wzorowane są na konkursie telewizyjnym o tej samej nazwie. W konkursie mogą wziąć udział wybrane 3 osoby lub większa ilość dzieci, wówczas należy utworzyć zespoły 3 lub 4-osobowe. Każdy uczestnik lub grupa ma kolorową kartkę, którą podnosi gdy zna odpowiedź; uczestnicy w danej grupie mogą się chwilę naradzać przed udzieleniem odpowiedzi. Uczestnicy wybierają kategorię, do której przypisane są kompozycje. Należy je odtworzyć a zadaniem uczestnika zabawy jest podanie tytułu usłyszanego utworu.

I etap – nazwy kategorii:

Po wybraniu należy odtworzyć jedną kompozycję (podanych jest kilka do wyboru), wyboru dokonuje prowadzący konkurs.

Mazurki; do wyboru: g-moll op. 24 nr 1, As-dur op. 59 nr 2, cis-moll op. 63 nr 3, F-dur op. 68 nr 3

Polonezy; do wyboru: cis-moll op. 26 nr 1, fis-moll op. 44, g-moll z 1817 r.

Walce; do wyboru: Es-dur op. 18, a-moll op. 34, nr 2, As-dur op. 69 nr 1, a-moll op. posth

Etiudy; do wyboru: C-dur op. 10 nr 1, Es-dur op. 10 nr 11, a-moll op. 25 nr 11

Nokturny; do wyboru: Des-dur op. 27 nr 2, H-dur op. 32 nr 1, e-moll op. 72

Preludia; do wyboru: A-dur op. 28 nr 7, As-dur op. 28 nr 17, c-moll op. 28 nr 20

II etap – nazwy kategorii:

Do tańca (Walc As-dur op. 34 nr 1)

Deszczowe dni (Preludium Des-dur op. 28 nr 15)

Patriotycznie (Polonez A-dur op. 40 nr 1)

Na ludową nutę (Mazurek D-dur op. 33 nr 3 - oberek)

Żart czy nie żart (Scherzo b-moll op. 31)

Pogrzeb (Sonata b-moll op. 35)

Finał

Uczestnikom będą zadawane pytania dotyczące ciekawostki lub szczegółów związanego z utworem do odgadnięcia.

1. W jakim utworze Fryderyk Chopin wykorzystał melodię „Już miesiąc zeszedł” do tekstu Franciszka Karpińskiego „Laura i Filon” (Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13)
2. Który utwór nazywany jest „rewolucyjnym” (Etiuda c-moll op. 10 nr 12)
3. W którym utworze można wyraźnie rozpoznać kujawiaka (Mazurek a-moll op. 68 nr 2)

4. Który utwór grany jest tylko na czarnych klawiszach (Etiuda Ges-dur op. 10 nr 5)
5. W którym utworze można wyraźnie rozpoznać mazura (Mazurek B-dur op. 7 nr 1)
6. Wymień pierwszą kompozycję Fryderyka Chopina (Polonez B-dur)
7. Która etiuda brzmi na początku jak nokturn, bardzo śpiewnie (Etiuda E-dur op. 10 nr 3)
8. Który walc został zadedykowany baronowej Rotschild, żonie słynnego bankiera (Walc cis-moll op. 64 nr 2)
9. Którą etiudę nazywa się tercją lub chromatyczną (Etiuda gis-moll op. 25 nr 6)
10. Słynny pianista Hans von Bülow nazwał ją „kuracją na sztywne palce”. Co to za utwór (Etiuda Des-dur op. 25 nr 8)
11. W którym utworze słychać kolędę „Lulajże Jezuniu” (Scherzo h-moll op. 20)

Po zakończeniu konkursu następuje wręczenie nagród. Uczniowie ustawiają się w pary i krokiem chodzonego do muzyki Poloneza As-dur op. 53 wychodzą z sali.

Wykaz kompozycji dla uczestników konkursu „Jaka to melodia”

Mazurki:

- B-dur op. 7 nr 1
- g-moll op. 24 nr 1
- D-dur op. 33 nr 3
- As-dur op. 59 nr 2
- cis-moll op. 63 nr 3
- a-moll op. 68 nr 2
- F-dur op. 68 nr 3

Polonezy:

- cis-moll op. 26 nr 1
- A-dur op. 40 nr 1
- fis-moll op. 44
- As-dur op. 53
- g-moll z 1817 r.
- B-dur z 1817 r.

Walce:

- Es-dur op. 18
- As-dur op. 34 nr 1

a-moll op. 34, nr 2
Des-dur op. 64 nr 1
cis-moll op. 64 nr 2
As-dur op. 69 nr 1
a-moll op. posth

Etiudy:

C-dur op. 10 nr 1
E-dur op. 10 nr 3
Ges-dur op. 10 nr 5
Es-dur op. 10 nr 11
c-moll op. 10 nr 12
gis-moll op. 25 nr 6
Des-dur op. 25 nr 8
a-moll op. 25 nr 11

Nokturny:

Es-dur op. 9 nr 2
Des-dur op. 27 nr 2
H-dur op. 32 nr 1
e-moll op. 72

Preludia:

e-moll op. 28 nr 4
A-dur op. 28 nr 7
Des-dur op. 28 nr 15
As-dur op. 28 nr 17
c-moll op. 28 nr 20

Scherzo b-moll op. 31

Scherzo h-moll op. 20

Sonata b-moll op. 35

Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ABYŚCIE szli i owoc przynosili / rozm. Bogumiła Kania-Łącka; współpraca red. Tadeusz Kieliszewski i Ewa Tynecka. – Poznań: Bonami Wydaw.-Drukarnia, 2009. – 197 s. : fot. – (Biblioteka DIAK Poznań; 12)

Sylwetki i homilie. Dot. m.in. księży i zakonników z Poznania i Archidiecezji Poznańskiej.

AGLOMERACJA poznańska : profile miast, gmin i powiatu : praca zbiorowa / pod red. Tomasza Kaczmarska i Łukasza Mikuły; fot. Radosław Bul [i in.]. – Poznań: Centrum Badań Metropolitalnych, 2010. – 62 s. : fot., il., mapy, portr., wykr.

Charakterystyka społeczno-gospodarcza poszczególnych miast i gmin na obszarze aglomeracji poznańskiej.

BIBLIOGRAFIA regionalna miasta Turku i powiatu tureckiego : 2008 / oprac. Małgorzata Pawłowska; red. Wanda Grzeszkiewicz, Anita Nawrot; Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka w Turku. – Turek: MiPBP, 2009. – 50 s.

BIBLIOGRAFIA regionalna miasta Turku i powiatu tureckiego : 2009 / oprac. Małgorzata Pawłowska; red. Wanda Grzeszkiewicz, Anita Nawrot; Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka w Turku. – Turek: MiPBP, 2010. – 51 s.

BIENIECKI Ryszard

Chopin Kalisz i dalsze okolice : [album] / oprac. graf. Tomek Wolff. – Kalisz: [Miasto Kalisz], 2010. – 61 s. : fot., il., portr.

Wizyty Fryderyka Chopina w Wielkopolsce. M.in. dawne i współczesne wizerunki odwiedzanych miejsc oraz sylwetki spotykanych osób.

[CZTERDZIEŚCI] 40 lat Leszczyńskiego Towarzystwa Kulturalnego 1969-2009 : praca zbiorowa / pod red. Barbary Głowinkowskiej i Alojzego Koniora; oprac. graf. Irena Walachowska. – Leszno: LTK, 2009. – 108 s. : fot., il., portr.

Historia i działalność organizacji. Dot. m.in. wystaw i publikacji wraz z bibliografią.

DOBRUSZEK Wiesław

Henryk Żyto. – Leszno: Firma Wydaw. „Danuta”, 2009. – 328 s. : il. – (Asy Żużlowych Torów)

Były zawodnik „Unii” Leszno.

DOBRUSZEK Wiesław

Jarosław Hampel. – Leszno: Firma Wydaw. „Danuta”, 2010. – 108 s., [6] k. tabl. : il. – (Żużłowcy Znani i Lubiani)

Zawodnik „Unii” Leszno.

DUDA Zygmunt

Z dziejów Ochotniczej Straży Pożarnej Nordzucker Polska S.A. Opalenica 1920-2010. – Opalenica: Nordzucker Polska S.A. Opalenica, 2010. – 61 s. : fot., il., portr.

Historia zakładowej straży pożarnej cukrowni w Opalenicy. M.in. składy osobowe, wspomnienia i biografie strażaków.

DZIEJE akademickich studiów leśnych w Poznaniu 1919-2009 : nauka dla praktyki leśnej / pod red. Józefa Brody. – Poznań: Wydaw. Uniwersytetu Przyrodniczego, 2009. – 378 s. : fot., il., portr.

Historia, kadra naukowa i absolwenci Wydziału Leśnego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

EDUKACJA dla demokracji : 20 lat demokracji w gminie Suchy Las / autor projektu Marian Bajer; wybór, oprac. i red. Maria Bajer. – Gołęczewo: Stowarzyszenie Gołęczewian, 2009. – 80 s. : fot., il. – (Arkusz Gołęczewski; nr 4)

„Edukacja dla Demokracji” – projekt popularyzacji osiągnięć samorządu lokalnego gminy Suchy Las w Zespole Szkół im. o. Mariana Żelazka w Chludowie. Materiały sesji i realizacja projektu.

FORMANOWICZ Mariusz

Formanowiczowie i Furmanowiczowie z Buku : ponad 300 lat udokumentowanej historii rodziny. – Środa Wlkp.: Mariusz Formanowicz, 2010. – 219 s. : fot., il., portr.

Dzieje rodu od 1703 roku do II wojny światowej w oparciu o badania genealogiczne.

GROTOWSKI – Cieślak : spojrzenia / red. Małgorzata Leyko, Maciej Michalski. – Kalisz: Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka, 2010. – 89, [4] s. : fot.

Dokumentacja obchodów Roku Grotowskiego w Kaliszu. Dot. m.in. wystaw.

JANKOWSKI Jarosław

Twarda bułka, czyli opowieść o wielkopolskich wiatrakach. – Leszno: [Jarosław Jankowski], 2010. – 108 s. : il.

Powieść. M.in. historia młynarstwa i wiatraków w regionie leszczyńskim.

KALISZ i region kaliski : 260 pytań i odpowiedzi / zebrała i oprac. Grażyna Schlender; red. Danuta Wańka; oprac. graf. Lidia Łyszczak. – Kalisz: Archiwum Państwowe w Kaliszu, 2010. – 350 s. : fot., il., portr.

Materiał 26. edycji Konkursu Wiedzy o Kaliszu i Regionie Kaliskim.

KANON krajoznawczy województwa wielkopolskiego / pod red. Włodzimierza Łęckiego; teksty Paweł Anders [i in.]. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2010. – 207 s. : fot.

Walory krajoznawcze poszczególnych powiatów.

KLIMKO Małgorzata, KLIMKO Wojciech

Przyrodnicza trasa rowerowa [w Poznaniu] wzdłuż doliny rzeki Bogdanki : przewodnik przyrodniczy dla zaawansowanych / fot. Magdalena Wawrzyniak, Wojciech Klimko. – Poznań: Urząd Miasta Poznania. Wydział Ochrony Środowiska, 2009. – 92 s. : fot., pl. – (Poznań*. Miasto Know-How)

Flora i fauna na trasie rowerowej w dolinie Bogdanki.

KŁODAWA : Centralny Łuk Turystyczny : [informator] / Urząd Miasta i Gminy w Kłodawie. – [B.m.]: Artom, 2010. – 10 s. : fot.

Informator krajoznawczy. Tekst także w jęz. angielskim.

KONIECZKA-ŚLIWIŃSKA Danuta

Ks. Stanisław Kozierowski – proboszcz parafii skórzewskiej (1910-1929). – Skórzewo: Zakład Poligraficzny Przemkodruk, 2010. – 84 s. : fot., il., portr.

Ksiądz, proboszcz parafii w Skórzewie, pow. Poznań, historyk i językoznawca (1874-1949). Biografia.

KOŃCZAK Marian

Kapłanem być Chrystusa / red. Bogumiła Kania-Łącka. – Poznań: Bonami Wydaw.-Drukarnia [2009]. – 157 s. : fot., portr.

Wspomnienia księdza wielkopolskiego

KOŚCIELNIAK Władysław

Wędrówki po moim Kaliszu. – Kalisz: Edytor, 2010. – 243 s. : rys.

Felietony o tematyce historycznej poświęcone Kaliszowi z rysunkami autora.

KREISBILDSTELLE Turek/Wartheland : archiwum „Igly” : [album] / wstęp i red. Bartosz Stachowiak. – Turek: Miejska i Powiatow Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka w Turku, 2009. – 611 s. : fot. + 2 mapy luzem. – (Bibliotheca Turcoviana; nr 10)

Zbiór fotografii powiatowej Placówki Rzeszy do Spraw Filmów dot. Turku i powiatu tureckiego w okresie okupacji hitlerowskiej.

KWILECKI Andrzej

Wielkopolskie rody ziemiańskie / tablice genealogiczne oprac. Rafał Prinke. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2010. – 500 s. : fot., portr.

Historia dwudziestu wielkopolskich rodów ziemiańskich wraz z tablicami genealogicznymi.

ŁĘCKI Włodzimierz

Pojezierze Międzychodzko-Sierakowskie : przewodnik / fot. Karol Budziński [i in.]. – Wyd. 7 popr. i uzup. – Poznań: Wydaw. WBPiCAK, 2010. – 319 s. : fot., mapy, pl.

Przewodnik turystyczno-krajoznawczy. Zawiera m.in. notki biograficzne osób.

ŁUCZAK Jacek Y.

Spacerownik poznański / red. Joanna Bosakowska; oprac. graf. Maciej Kałkus, Łukasz Sulimowski. – [Poznań]: Agora SA, [2010]. – 224 s. : fot., il. – (Biblioteka Gazety Wyborczej)

Przewodnik historyczno-krajoznawczy po Poznaniu. Trasy wycieczek.

MALIŃSKI Tomasz, WROŃSKA-PILAREK Dorota

Przewodnik dendrologiczny po parku Cytadela : przewodnik uniwersalny przeznaczony dla osób o małej i średniej wiedzy przyrodniczej / fot. Tomasz Maliński, Piotr Kiciński. – Poznań: Urząd Miasta Poznania. Wydział Ochrony Środowiska, 2009. – 56 s. : fot., pl. – (Poznan*. Miasto Know-How)

Opis drzew na trasie spaceru po parku Cytadela w Poznaniu.

MIEJSCA pamięci Powstania Wielkopolskiego / oprac. Paweł Anders. – Wyd. 3. – Poznań: Wydaw. WBPiCAK, 2010. – 224 s. : fot. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)

MIĘDZYNARODOWY Festiwal Folklorystyczny Bukowińskie Spotkania 9-13.06.2009 Polska / Jastrowie, Piła : [album] / red. Zbigniew Kowalski, Jakub Sucharski; fot. Zbigniew Kowalski [i in.]; tłum. Constantin Geambasu [i in.]. – Piła: Przedsięb. Poligraficzno-Wydaw. Angraf, [2009]. – 207 s. : fot.

Kalendarium i wybór fotografii z 20. edycji festiwalu. Tekst także w jęz. rumuńskim, węgierskim, słowackim i ukraińskim.

NASZ Dolsk : dawne widoki miasta i okolicy / oprac. Krzysztof Budzyń. – Dolsk; Binkowo; Śrem: Krzysztof Budzyń P.H. Bin-Com, 2009. – 112 s. : fot.

Dolsk i okolice na dawnej i współczesnej pocztówce i fotografii.

OD KALISII do Kalisza : skarby doliny Proсны : katalog wystawy, Zamek Królewski, 30 kwietnia 2010 – 30 maja 2010 / red. Stanisław Suchodolski, Michał Zawadzki. – [B.m.]: Omikron, 2010. – 99, [4] s. : fot.

ONI tworzyli Solidarność Region Wielkopolska / teksty Krzysztof M. Kaźmierczak [i in.]; red. Piotr Talaga. – Poznań: Polskapresse sp. z o.o. Oddział Prasa Poznańska, [2010]. – 240 s., [8] s. tabl. : il., portr.

Dodatek płatny do „Polski Głos Wielkopolskiego” nr 203

Biogramy i wspomnienia delegatów na I Krajowy Zjazd NSZZ „Solidarność. M.in. reprodukcje i omówienia materiałów z archiwów Służby Bezpieczeństwa.

PAZDER Janusz

Zamek Cesarski : [album] / oprac. graf. Ewa Wąsowska; tłum. Marcin Nowicki. – Poznań: Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha Sp. z o.o. Wydaw. Święty Wojciech, 2010. – 152 s. : fot., il. – (Poznaj Poznań)

Historia zamku ilustrowana starymi pocztówkami. Tekst także w jęz. angielskim.

[PIĘĆDZIESIĄTE] 50. Kaliskie Spotkania Teatralne : Festiwal Sztuki Aktorskiej, 8-15 maja 2010 / red. Małgorzata Leyko. – [Gniezno]: Prymasowskie Wydaw. Gaudentinum Sp. z o.o., 2010. – 227 s. : fot.

Program jubileuszowej edycji festiwalu.

POWIAT poznański : jakość przestrzeni i jakość życia : praca zbiorowa / red. Tomasz Kaczmarek, Andrzej Mizgajski, Michał Beim. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2008. – 495 s. : il., pl., tab., wykr.

Publikacja poświęcona problemom zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-ekonomicznego powiatu poznańskiego.

POZNAŃ : bimbą w czasie : [album] / tekst Krzysztof Smura; tłum. Michał Szymkowiak; oprac. graf. Anna Woźniak, Michał Woźniak; Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu. – Poznań: Agencja Wydaw.-Reklamowa „Debiuty” Dorota i Jan Waligórowie, 2010. – 96 s. : fot.

130 lat komunikacji miejskiej w Poznaniu na dawnej i współczesnej fotografii. Tekst także w jęz. angielskim.

PRZYRODA miasta Poznania / oprac. Małgorzata Klimko [i in.]; oprac. graf. Wojciech Klimko; fot. Antoni Kasprzak [i in.]. – Wyd. 2. – Poznań Urząd Miasta Poznania. Wydział Ochrony Środowiska, 2009. – 196 s. : fot., il., mapy
Flora, fauna, parki, rezerваты i pomniki przyrody w Poznaniu.

RĘKOŚĆ Feliks

Harcerstwo leszczyńskie 1920-1945 / red. Barbara Głowinkowska. – Leszno: Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, 2010. – 143 s. : il.

Monografia. Zawiera m.in. noty biograficzne komendantów hufców i harcerzy zamordowanych w latach 1939-1945.

RYBKA Krzysztof

Powstanie Wielkopolskie. Gmina Pogorzela w walce o niepodległość. – Pogorzela: Krzysztof Rybka, 2010. – 138 s. : fot., portr.

Przebieg i formy upamiętnienia uczestników powstania w gminie Pogorzela. W załącznikach wykazy członków Straży Ludowej i oddziałów powstańczych oraz poległych mieszkańców.

SOBCZAK Joanna, SOBCZAK Jerzy

Fryderyk Chopin a Wielkopolska. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2010. – 150 s. : fot., il., portr.

Związki rodzinne, miejsca pobytu, spotkania z Wielkopolanami i ich odbicie w prasie oraz tradycja i pamięć o kompozytorze.

SZUBERT Rafał

Biało-czerwone pasiaki : 100 lat Klubu Sportowego „Ostrowia” Ostrów Wielkopolski 1909-2009. – Ostrów Wielkopolski: Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski, 2009. – 206 s. : fot., portr., tab. – (Biblioteka Ostrowska; t. 36)

Historia klubu ilustrowana fotografiami.

UNIwersytety : tradycje, dzień dzisiejszy, przyszłość / red. nauk. Zbigniew Drozdowicz. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2009. – 203 s. – (Seria Dzieje UAM / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 18)

Historia i perspektywy rozwoju Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA – niemieckie kraje związkowe : czas współpracy / red. Sławomir Piontek. – Poznań: Oficyna Wydaw. Wyższej Szkoły Języków Obcych im. Samuela B. Lindego, 2009. – (Wielogłosy)

T. 1, Konteksty, kontakty. – 141 s. : il.

T. 2, Obszary współpracy, dokumenty. – 191 s. : il.

Historia współpracy Poznania i Wielkopolski z Niemcami dot. głównie kontaktów Poznań – Hanower. Teksty także w jęz. niemieckim.

WOJNA polsko-bolszewicka 1919/1920 – działania 55 i 60 Pułku Piechoty oraz 17 Pułku Ułanów / tekst i red. Eugeniusz Śliwiński; współpraca Elżbieta Olender, Barbara Ratajewska, Barbara Goldman. – Leszno: Muzeum Okręgowe w Lesznie, Archiwum Państwowe w Lesznie, 2010. – 78 s. : fot., il., pl., portr.

Udział jednostek leszczyńskich w wojnie 1920 r. Publikacja towarzysząca wystawie.

WRYK Ryszard

90 lat Akademickiego Związku Sportowego w Poznaniu. – Poznań: Dom Wydaw. Rebis, 2009. – 173 s. : il.

Historia, wspomnienia i relacje o działalności organizacji od 1919 roku.

Z DZIEJÓW Kościoła Ewangelickiego w Pile [od XVI w.] / red. Marek Fijałkowski, Tomasz Wola; tłum. Thomas Kozak. – Piła: Parafia Ewangelicko-Augsburska w Pile, 2009. – 96 s. : fot., il., portr.

M.in. wspomnienia pastora, L. Heine, proboszcza kościoła ewangelickiego św. Jana w Pile w latach 1930-1934.

ZACHOWANIE lokalnego dziedzictwa : świętki przydrożne i kościoły w gminie Śrem. Z. 4 / oprac. i red. Anna Michalak, Ryszard Ratajczak; fot. Mariusz Dziuba; rys. Elżbieta Kidacka, Anna Szymańska. – Śrem: Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, 2010. – [144] s. : fot., il., rys.

Świątki, kapliczki, figury, krzyże przydrożne i kościoły w gminie Śrem.

ZAPISANE w pamięci / oprac. red. Ewa Strycka, Anna Zielińska-Krybus; fot. Ryszard Kocoł; oprac. graf. Jacek Grześkowiak. – Poznań: Wydaw. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, 2009. – 112 s. : fot., il., portr.

Biografie profesorów i wykładowców Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i materialne formy upamiętnienia ich działalności. M.in. sylwetka patrona uczelni, Augusta Cieszkowskiego.

ZARZYCKI Andrzej

Poznań. dzieje walki z pożarami 1253-2008. – Poznań; Luboń: Wydaw. i Drukarnia Uni-Druk s.j., 2009. – 335 s., [16] s. tabl. : fot., il., portr.

Państwowa Straż Pożarna w Poznaniu – historia, wywiady, biogramy, wspomnienia i dokumenty.

ZIEMIA Średzka w dobie Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 : praca zbiorowa / pod red. Janusza Karwata. – Środa Wielkopolska: Społeczny Komitet Rodzin Powstańców Wielkopolskich w Środzie Wielkopolskiej, 2009. – 238 s. : fot., il., portr.

Wybuch i przebieg powstania, biogramy i wykazy powstańców oraz formy ich upamiętnienia na Ziemi Średzkiej.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(czerwiec–sierpień 2010)

W bibliotekach wielkopolskich odbywały się liczne i różnorodne imprezy z okazji Dnia Dziecka. Kontynuowano akcję „Cała Polska czyta dzieciom”. Młodzież szkolna brała udział w zajęciach wakacyjnych organizowanych przez biblioteki. Czytelnicy spotykali się w Dyskusyjnych Klubach Książki. Inspiracją do działalności były też rocznice pisarzy i twórców, w szczególności 200. rocznica urodzin Fryderyka Chopina.

Czerwiec

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa „Życie i twórczość Gustawa Herlinga-Grudzińskiego” (Filia w Słupi)

- IX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – głośne czytanie Przygód Kubusia Puchatka. Dzieciom z Przedszkola w Mroczeniu czytali: Bogusław Bagiński – sekretarz Urzędu Gminy, Renata Ciemny – Dyrektor Zespołu Obsługi Szkół w Baranowie oraz Łucja Wieloch – radna Gminy Baranów. Po wysłuchaniu tekstu zabawa z kolorowymi klaunami (Filia Mroczeń)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Bojanowo wczoraj i dziś” – spotkanie w cyklu historycznym dla klas V
- Mała Galeria Wielkich Umiejętności: „Martwa natura” – haft krzyżowy

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Rozstrzygnięcie Konkursu Poetyckiego na wiersz o Gminie Borek Wlkp. – współpraca z Urzędem Miejskim
- „Wakacje w bibliotece – Tydzień Indiański” – zajęcia plastyczne, kulinarne, gry i zabawy

Bralin (pow. Kępno)

- IX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – głośne czytanie Przygód Kubusia Puchatka. Teksty czytali: Roman Wojtysiak – wójt Gminy Bralin, Renata Gość – koordynator wojewódzki, członek Rady Koordynatorów Fundacji ABCXXI, Iwona Kamińska – przedstawiciel Urzędu Poczтового w Bralinie oraz gość specjalny klaun Cypek

Chodzież

- „Katalogi i kartoteki” – ścieżka edukacji czytelniczej dla klas II szkoły podstawowej (Oddział dla Dzieci)
- W krainie „Dzieci z Bullerbyn” – ścieżka edukacji czytelniczej dla klasy III szkoły podstawowej (Oddział dla dzieci)
- Spotkanie z Ryszardem Kilarzem, współautorem książki „Ocalić od zapomnienia” – wspomnienia II wojny światowej (Czytelnia dla Dorosłych)
- „Kto jest moim przyjacielem” – spotkanie biblioterapeutyczne z dziećmi grupy przedszkolnej (Oddział dla Dzieci)
- „Maria Konopnicka – życie i twórczość” – ścieżka edukacji czytelniczej dla klasy II szkoły podstawowej (Oddział dla Dzieci)
- Dyskusyjny Klub Książki – Varga Krzysztof „Gulasz z turula” i Michaux Henri „Barbarzyńca w Azji” (Czytelnia dla Dorosłych)

Czempiń (pow. Kościan)

- „Jesteśmy aktorami” – warsztaty teatralne dla przedszkolaków

Gniezno

- „Baśniowy odlot czekoladowy” – impreza dla przedszkolaków z okazji „Dnia Dziecka”

- Otwarcie wystawy pt. „Pasje naszych czytelników”

Gostyń

- „Pan Kuleczka” – impreza dla dzieci w wykonaniu aktora Piotra Witonia
- Spotkanie z podróżniczką Bogumiłą Matysiak – „Kuba” – dla dzieci i młodzieży (Filia Kunowo)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Inscenizacja wiersza Juliana Tuwima „Rzepka”

Kalisz

- Stoisko na XXI Kiermaszu Książki Kaliskiej – z udziałem Anny Tabaki i Macieja Błachowicza, autorami „Nowego Kaliszanina” (wydanego przez MBP) (Biblioteka Główna)
- Spotkanie z biblioteką – pogadanka dla uczestników półkolonii w Klubie Osiedlowym KSM (Filia nr 2)
- Pogadanka dla dzieci niedosłyszących (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)
- Poznajemy bibliotekę – pogadanka dla przedszkolaków z Publicznego Przedszkola im. M. Konopnickiej (Filia nr 9)
- „Strofy znad Proсны” – konkurs recytatorski w ramach Świąta Miasta (Filia nr 2)
- „Baśnie Hansa Christiana Andersena w oczach dzieci” – konkurs plastyczny dla uczestników półkolonii w Klubie Osiedlowym KSM (Filia nr 2)
- „Moje ulubione święto” – konkurs dla osób niepełnosprawnych oraz piknik dla uczestników i opiekunów w stancyi harcerskiej na Szale (Filia nr 3)
- „Moja ulubiona książka” – konkurs plastyczny (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
- Wystawy:
  - ~ „Album de Kalisch” – prezentacja fotografii Kalisza z II połowy XIX wieku – wystawa plenerowa w ramach Jubileuszu 18 i pół wieku istnienia Kalisza (MBP)
  - ~ „Leon Kruczkowski – 110. rocznica urodzin” (Filia nr 2)
  - ~ „Kalisz poprzez wieki” (Filia nr 4)
  - ~ „Biblioteka – kaliszanom” (Filia nr 5)
  - ~ „Spieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą – 95. rocznica urodzin księdza Jana Twardowskiego” (Filia nr 9)
  - ~ „5 czerwca – Światowy Dzień Ochrony Środowiska” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
  - ~ „480. rocznica urodzin Jana Kochanowskiego” (Filia nr 16)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Szkolenie dla bezrobotnych pt. „ABC małego biznesu”. Organizator: Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie
- Szkolenie dla nauczycieli matematyki z terenu powiatu kępińskiego. Organizator: Wydział Oświaty, Kultury, Sportu i Promocji Starostwa Powiatowego w Kępnie

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Spotkanie poetyckie „Nie chcemy ślepej miłości”, na którym młodzi poeci zaprezentowali swoją twórczość
- Rozstrzygnięcie i otwarcie wystawy X Konkursu Fotograficznego „Ziemia kępińska w obiektywie”

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Organizacja konkursu wiedzy pt. „A dlaczego?” dla dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kiszku

Koło

- Finał konkursu plastycznego „Ziemia nasz dom” (we współpracy ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Kole)
- Finał konkursu plastycznego „Chłopiec, który przeżył – Harry Potter”
- Finał konkursu plastycznego „Koło w Koło”
- Finał konkursu kulinarnego „Kuchnie Europy – kuchnia włoska”
- Impreza plenerowa dla dzieci „Festiwal włoski”. Gościem specjalnym był Luigi Marsilli

Kościan

Biblioteka Publiczna Gminy

- Wkrótce wakacje – uczniowie klasy III SP w Kiełczewie omawiali zasady bezpieczeństwa podczas wakacji. Dzieci wspólnie recytowały wiersz W. Badalskiej „Wakacyjne rady” oraz uczestniczyły w scenkach przedstawiających formy wypoczynku w okresie letnim

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
  - ~ „W obiektywie Wielkopolan” – wystawa fotograficzna Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
  - ~ „Kościan i okolice” – wystawa prac dzieci z Samorządowego Przedszkola nr 3 w Kościanie, zorganizowana z okazji Tygodnia Kultury Wielkopolskiej
  - ~ Tydzień Bibliotek w naszej bibliotece – fotorelacja

- „Czytamy od tysięcy lat” – zabawa literacko-plastyczna
- Wyjazd Klubu Trąbka Bombka do gospodarstwa agroturystycznego „Raj dla dzieci” w Kluczewie
- „Wciąż na tropie poszukiwań jestem...” – spotkanie z poetką Urszulą Ciszewską
- Zajęcia biblioterapeutyczne dla osób przebywających w Środowiskowym Domu Pomocy Społecznej w Kościanie (również w lipcu i sierpniu)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Parada bajek” – konkurs plastyczny dla dzieci (Filia w Pawłowicach)
- „Wszystkie dzieci pięknie czytają” – konkurs czytelniczy (Filia w Garzynie)

Leszno

- Wystawy:
  - ~ „Spacer po zimowym Lesznie” – wystawa pastelii Romana Czeskiego (Galeria Lochy i Galeria Recto Verso)
  - ~ „Portret Wojska Polskiego” – pokonkursowa wystawa prac plastycznych (Galeria Lochy i Galeria Recto Verso)
  - ~ „Z Panem Samochodzikiem przez pół wieku (1957-2010)” – wystawa realizowana w ramach zadania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Pan Samochodzik i... przygoda w Lesznie” (Galeria za Regałami, również w lipcu)
  - ~ „Bitwa pod Grunwaldem w literaturze i sztuce” – wystawa z okazji 600-lecia bitwy (Galeria za Regałami, również w lipcu)
- IX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – cykl imprez promujących czytelnictwo: głośne czytanie książek w bibliotece i na antenie Radia „elka”, przedstawienie „Cała Polska Czyta Dzieciom”, „Festiwal teatryków dziecięcych i młodzieżowych miasta Leszna”
- VII Ogólnopolskie Święto Uwalnianych Książek połączone z nieprotestacyjnym marszem młodzieży, która rozdawała książki mieszkańcom
- „Śpiąca Królowna” – spektakl teatralny dla dzieci i rodziców w wykonaniu aktorów ART-RE Studia Małych Form Teatralnych Scenografii i Reżyserii z Krakowa
- Dyskusyjny Klub Książki – Roberto Saviano „Gomora: podróż po imperium kammory”
- „Turcja – pierwszy krok do Orientu” – spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” z Leszkiem Szczasnym
- Wycieczka edukacyjna do Antonina dla zwycięzców „Konkursu o życiu i twórczości Fryderyka Chopina”, realizowanego w ramach zadania „Frycek i Fryderyk, czyli Chopin w 200. rocznicę urodzin”, dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Lipno (pow. Leszno)

- „Rodzą się młodzi poeci” – prezentacja wierszy i opowiadań napisanych przez dzieci (Filia w Wilkowicach)

Luboń (pow. Poznań)

- Z cyklu „POrozmawiajmy o...”: spotkanie z Arkadym Fiedlerem, podróżnikiem, muzealnikiem, posłem na Sejm RP
- „Powtórka z historii” – spotkanie radnych z pierwszej kadencji organizowane przez „Forum Lubońskie” oraz Bibliotekę Miejską
- Działania plastyczne dla dzieci „Kolorowe malowanie” pod okiem plastyka Anny Przybylskiej
- „Skąd się bierze książka” – spotkanie z Elżbietą Krygowską-Butlewską, ilustratorką książek dla dzieci
- „Karykatury” – wernisaż karykatury Rafała Jasionowicza
- „Sen Dorotki” – plenerowy spektakl teatralny dla dzieci w wykonaniu Teatru „4 Żywioty” – Wzgórze Papieskie (w ramach Dnia Kultury)
- „Skąd się biorą wilki?” – promocja książki oraz spotkanie z Zofią Beszczyńską, pisarką dla dzieci (w ramach Dnia Kultury)
- „Mój przyjaciel pies” – spektakl dla dzieci w wykonaniu teatru TeatrRyle (w ramach Dnia Kultury)
- „Dom na dachu” – koncert Piotra Woźniaka (w ramach Dnia Kultury)
- Warsztaty teatralne dla dzieci
- Zabawa w teatr: „Lato” – 2-godzinne zajęcia kierowane do dzieci w wieku 6-9 lat
- „Z pędzlem przez świat” – wernisaż prac dla dzieci uczestniczących w działaniach plastycznych „Kolorowe malowanie”
- Spotkanie Bibliotecznego Klubu Filmowego. Dyskusję po projekcji prowadził Marcin Jauksz.

Łubowo (pow. Gniezno)

- „Poznajemy Chopina” – impreza słowno-muzyczna z muzyką wykonaną na żywo oraz wystawa książek i materiałów prasowych
- Konkurs plastyczny dla dzieci młodszych „Namaluj Chopina”

Nowy Tomyśl

- Dyskusyjny Klub Książki: dyskusja wokół książki Henninga Mankella „Chińczyk”
- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – spotkania z Marcinem Pałaszem, autorem książek dla dzieci i młodzieży (Oddział dla Dzieci MiPBP, MiPBP Filia w Wytomyślu, BPMiG Lwówek)

- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne – *Próba generalna*, koncert zespołu KARAWANA ESKIMOSÓW
- Biblioteczna galeria: „W kolorach moich marzeń” – otwarcie wystawy malarstwa akrylowego na płótnie Katarzyny Majer, uczennicy Gimnazjum im. F. Szolterskiego w Nowym Tomyślu
- Biblioteczna galeria: „Malarstwo – Grafika – Rzeźba” – otwarcie wystawy prac Ryszarda Pozdrowicza z udziałem Zespołu Wokalnego *Niespodzianka* pod kierunkiem Aleksandry Walczak
- IX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom „Książka łączy pokolenia”:
  - ~ DZIECIOM – SENIORZY (spotkanie w Domu Dziennego Pobytu)
  - ~ DZIECIOM – LICEALIŚCI (warsztat literacko-plastyczny przygotowany przez tegorocznych maturzystów)
  - ~ DZIECI – DZIECIOM (wspólne czytanie w przedszkolu nr 2 „Plastusiowe Osiedle”, przedszkolaki goszczą dzieci z bibliotecznej *Porankowej Rodzinki*)
- Nasza propozycja na wakacje „Nordic walking, czyli co i jak...” – spotkanie z instruktorem Maciejem Czyżewskim

Oborniki

- „Związki literatury i nowych mediów” – wykład Łukasza Jeżyka dla uczniów LO i Zespołu Szkół w Obornikach
- „Region Wielkopolska – to warto zobaczyć” – spotkanie z Marcinem Radomskim
- „Z przyrodą za pan brat” – wystawa podsumowująca projekt ekologiczny realizowany przez ZHP
- „Morze w Akka” – wystawa fotografii Mosze Frumina
- „Oborniki w barwach lata” – wieczór poetycko-muzyczny z okazji Dni Obornik
- „Chopinowskie menu” – koncert uczniów Aliny Forysiak

Opatów (pow. Kępno)

- „Na wakacje z książką” – wystawa propozycji książkowych
- „95-ta rocznica urodzin księdza Jana Twardowskiego” – wystawa (Filia Łęka Opatowska)
- „Franklin – mój ulubiony bohater” – wystawa książek dla dzieci (Filia Siemianice)

Orchowo (pow. Słupca)

- Zajęcia z elementami biblioterapii dla oddziałów przedszkolnych i klas 0-III z terenu gminy Orchowo „Czego boi się Stach – czyli wszyscy oswajamy swój strach”

Piaski (pow. Gostyń)

- „Pan Kuleczka” – impreza dla przedszkolaków w wykonaniu aktora Piotra Witonia

Rawicz

- Dzień Dziecka – spotkanie z żywym teatrem „Szewczyk Dratewka”
- „Wędrowni z Koziołkiem Matołkiem” – dzieci dzieciom – przedstawienie przygotowane przez dzieci z Kółka Dramatyczno-Teatralnego ze Szkoły Podstawowej nr 3
- Spotkanie autorskie z Michałem Ogórkiem
- Spotkanie z czytelnikami „Czytamy literaturę popularnonaukową”
- „Zwiedzamy zakątki świata” – wrażenia z podróży – spotkanie z podróżującymi czytelnikami
- Perły Literatury Światowej: Thomas Mann
- Galeria Jednego Obrazu: „Konie” Daniela Wiatrowskiego

Rychtal (pow. Kępno)

- Rozstrzygnięcie kolejnej edycji konkursu czytelniczego „Złota dziesiątka najlepszych czytelników”

Strzałkowo (pow. Sępca)

- Cotygodniowe zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS (czerwiec–sierpień)
- Spotkanie Ludzi Ciekawych Świata z podróżnikiem Krzysztofem Kryżą „W ogrodzie miłosierdzia u Ojca Czesława, na wyspie Flores”

Święciechowa (pow. Leszno)

- „Dzienniczek lektur”, „Najaktywniejszy czytelnik” – konkursy czytelnicze

Trzcianka

- Dni Trzcianki:
  - ~ Warsztaty papiernicze dla dzieci szkół podstawowych przeprowadzone przez gliwicką Czerpalnię Papieru „Kalander”
  - ~ Spotkanie z poezją Elżbiety Panert-Mumot – młodzież Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Trzciance recytowała wiersze poetki
- „Spotkania z bajką” – cykl spotkań z literaturą dla najmłodszych mieszkańców (Filia w Białej)
- „Coś z niczego” – wystawa prac plastycznych wykonanych podczas bibliotecznych zajęć plastycznych (Filia w Białej)

Trzcinica (pow. Kępno)

- Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom:

- ~ „Bajki i rymowanki Kubusia Puchatka” czytali: Romuald Trzepizur – wice wójt Gminy Trzcinica, Krystyna Chrobak – emerytowany nauczyciel, Cecylia Pilarska – kierownik Filii Bibliotecznej w Laskach oraz specjalnie przybyłe na tę okazję klauny Czytajka i Bajka. W tym dniu cała biblioteka przemieniła się w Stumilowy Las
- ~ Wystawa „Migawki z kraju kwitnącej wiśni” oraz czytanie baśni japońskich, recytacja wierszy i śpiewanie piosenek o Japonii

Turek

- „Życie kulturalne Wielkopolski – dawniej i dziś” – wykład Marka Rezlera w ramach Studium Wiedzy o Regionie
- Promocja książki „Eugeniusz Waniek – uczeń Józefa Mehoffera”
- Turniej jednego wiersza – VII edycja
- Akcja „Uśmiechnij się!” – zdobywanie autografów z uśmiechami, wystawa autografów z uśmiechami w MiPBP w Turku, warsztaty uśmiechów i spotkanie z pisarką Wiolettą Piasecką na Oddziale Dziecięcym Szpitala Powiatowego ZOZ w Turku (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży)
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych (Filia nr 2):
  - ~ Mój tato i ja
  - ~ Lato, moja ulubiona pora roku
- Wystawy:
  - ~ 600. rocznica bitwy pod Grunwaldem
  - ~ Rocznicze literackie

Wijewo (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem

Witkowo (pow. Gniezno)

- Konkurs „Zostań mistrzem ortografii” w kategorii szkół podstawowych i gimnazjalnych na szczeblu gminnym

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Przeczytaj tę książkę” – konkurs literacko-plastyczny (Filia w Krzycku Wielkim)
- „Śladami Chopina” – wycieczka autokarowa do Dusznik Zdroju (Filia w Krzycku Wielkim)
- Spotkania autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem (GBP, Filia w Bukówcu Górnym)

Lipiec

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Mała Galeria Wielkich Umiejętności: „Konwalie” – haft krzyżykowy

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Wakacje w bibliotece”
  - ~ „Tydzień Hawajski” – zajęcia plastyczne, gry planszowe, sałatka hawajska, kalambury
  - ~ „Tydzień Polski” – Legenda o Lechu, Czechu i Rusie, zajęcia plastyczne i kulinarne
  - ~ „Tydzień Chiński” – gry i zabawy ruchowe, zajęcia plastyczne, sałatka chińska, kalambury

Chodzież

- „Moja Wielkopolska 2009” – wystawa fotograficzna (Czytelnia dla Dorosłych)
- Spotkanie mieszkańców z pracownikami Atlasu Historycznego Instytutu Historii PAN „Źródła historyczne naszego regionu” (Czytelnia dla Dorosłych)

Gniezno

- „Poeci spoza *legendy* upadku” – spotkanie autorskie z gnieźnieńskimi poetami: Dawidem Jungiem, Jerzym Kałwakiem, Maciejem Krzyżanem i Krzysztofem Szymoniakem

Gostyń

- Konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży „Grunwald 1410” (lipiec-sierpień)
- Wystawa „Grunwald 1410”
- Konkurs plastyczny „Reprezentacja na medal” (przy współpracy z PZPN)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Warsztaty plastyczne ph. „Moje papierowe fantazje”

Kalisz

- „Nocne marki prozy” (w ramach Jubileuszu 18 i pół wieku istnienia Kalisza)
  - spotkania z Jerzym Stuhrem, Romą Ligocką, Jackiem Dehnelem i Piotrem Łuszczkiewiczem oraz z Ewą Lipską, Wojciechem Małajkatem, Jackiem Wójcickim i Konradem Mastyło
- Spotkanie z biblioteką – pogadanki dla uczestników półkolonii organizowanych przez Osiedlowy Klub Kaliskiej Spółdzielni Mieszkaniowej (Filia nr 2)
- Wystawy:

- ~ „Rok Kultury Niezależnej – literatura i kultura w czasach zniewolenia” (Biblioteka Główna)
- ~ „Poetka miłości – 65. rocznica śmierci Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej” (Filia nr 2)
- ~ „Moje ulubione święto” – pokonkursowa wystawa prac plastycznych osób niepełnosprawnych (Filia nr 3)
- ~ „Zwiedzajcie Wielkopolskę” (Filia nr 4)
- ~ „2010 – rok bitwy pod Grunwaldem. 600. rocznica wydarzeń z 15 lipca 1410 roku” (Filia nr 9)
- ~ „Przygoda i humor w powieściach Edmunda Niziurskiego – 85. rocznica urodzin autora” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
- ~ „65. rocznica śmierci Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej” (Filia nr 16)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Impreza artystyczna, na którą składały się: happening koncertowy, występy uczestników przeglądów i konkursów piosenek, dla najmłodszych – książkowe spotkanie z Kubusiem Puchatkiem oraz gry i konkursy z okazji akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy pn. „Stop Powodziom”
- Otwarcie wystawy prac malarskich „Nadciągająca poczta” Tomasza Sivińskiego z poznańskiej ASP
- Inauguracja III Pleneru Dyskusyjnego Klubu Książki na temat pszczelarstwa

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Wyjazd grupy członków Stowarzyszenia „Promyk” na spektakl teatralny pt. „Labyrinth” do zamku w Kórniku

Koło

- Wystawy:
  - ~ 600. rocznica Bitwy pod Grunwaldem
  - ~ Powstanie Warszawskie

Kościan

Biblioteka Publiczna Gminy:

- „Wyprawy z Panem Samochodzikiem” – cykl spotkań wakacyjnych
- Gdzie warto pojechać na wakacje – wakacyjne spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia w Racocie)

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Wystawy:
  - ~ „Na szlaku... Ziemia Kościańska” (również w sierpniu)

- ~ „Wakacyjne propozycje książkowe” (również w sierpniu)
- ~ „W naszej bibliotece” – fotorelacja z wydarzeń kulturalnych (również w sierpniu)
- ~ „Polska (i nie tylko) ma lato. Z przewodnikiem turystycznym na wakacje” (również w sierpniu)
- Konkurs na prezentację multimedialną „Katyń 1940 – pamiętamy” z okazji 70. rocznicy zbrodni katyńskiej
- Konkurs fotograficzny „Kościąńskimi ścieżkami Adama Tomaszewskiego”

Krobia (pow. Gostyń)

- Promocja książki Apolonii Olejniczak pt. „Gdzieś tam na Biskupiznie”

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Pokaz mody z dawnych lat oraz prac domowych i polowych” – spotkanie z okazji 5-lecia Izby Regionalnej
- „Zagubione-znalezione, czyli co czytelnicy zostawiają w książkach” – wystawka (Filia w Pawłowicach)
- „Wędrówki po Polsce” – cykl zajęć dla dzieci (GCK, Filia w Garzynie)

Leszno

- Dyskusyjny Klub Książki - Dmitrij Strelnikoff „Ruski miesiąc”
- „Spotkanie z Indiami” z Jahangirem Mangalią, w ramach cyklu „Wokół Globusa”
- „Wakacyjna wyprawa do *Kowola*” wycieczka dla dzieci i młodzieży do Kłuczewa, w ramach cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” pt. „Uroda miejsc znanych i nieznanych – krajoznawcze wakacje w bibliotece”

Lipno (pow. Leszno)

- „Półkolonie w bibliotece” – cykl zajęć dla dzieci: konkursy literackie, turnieje, gry i zabawy
- Wycieczki krajoznawcze dla dzieci do Muzeum Okręgowego w Lesznie i Towarzystwa Chrystusowego w Mórkwie
- „Jak bezpiecznie zachować się na drodze?” – spotkanie z policjantem
- Wykonywanie prac techniką origami

Luboń (pow. Poznań)

- Wakacyjna przygoda z filmem – projekcje filmów dla dzieci
- Poniedziałkowe wieczory z filmem – projekcje filmów dla dorosłych

Nowy Tomyś

- Biblioteczna galeria: „Oblicza Kapłaństwa” – wystawa fotografii współorganizowana z Akcją Katolicką parafii NSPJ w Nowym Tomyślu (również w sierpniu)

Oborniki

- Wystawa rzeźby solnej
- Obudźmy nasze młodzieńcze wspomnienia. 50 lat piłki ręcznej w Obornikach – wystawa (także w sierpniu)

Opatów (pow. Kępno)

- „Mój ulubiony bohater” – wystawa prac plastycznych wykonanych przez dzieci
- „Stop Powodziom” – akcja specjalna Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (Filia Łęka Opatowska)

Orchowo (pow. Słupca)

- Wakacyjne spotkania ze sztuką:
  - ~ „Jak wykonać kule Kusudama?” oraz zabawy z chustą animacyjną
  - ~ „Poznajemy origami modułowe”
  - ~ „Wykonujemy origami płaskie”, zabawy z chustą animacyjną, malowanie twarzy
  - ~ „Sztuka Mandala – czyli buddyjska sztuka uspokajająca”

Rawicz

- Warsztaty manualne „Wakacyjna podróż z Biblioteką przez kontynenty” (również w sierpniu):
  - ~ „Morskie głębiny dziś odwiedzimy”
  - ~ „Śladami Czarnych Stóp, czyli podróż przez obie Ameryki”
  - ~ „Afryka dzika już jest zdobyta”
  - ~ „Australia daleka już na nas czeka...”
  - ~ „Antarktyda i Arktyka zimna więc nikt jej nie tyka...”
  - ~ „Azja to inna kultura, zwyczaje i obyczaje poznać bardzo chcemy”
  - ~ „Europa to duży kontynent i państw w nim wiele, lecz każdy z każdym może zostać Przyjacielem”
  - ~ „Polska to nasza ojczyzna, lecz mało o niej wiemy, wsiadamy w pociąg książek i się doinformujemy”
  - ~ „Podróż już ukończona, świat zwiedzony, lecz nikt nie jest zmęczony, czas więc na podsumowanie i na dyplomy”

Trzcianka

- Akcja Lato 2010 ph. „Na tropach przyrody” (również w sierpniu):
  - ~ „Zwierzęta w krainie baśni” – zajęcia plastyczne, czytelnicze
  - ~ „Ogród pełen motyli i nie tylko” – latawce wśród ptaków
  - ~ „Mieszkańcy naszych gór i lasów” – zwierzaki składaki – origami
  - ~ „W morskich głębinach” – gazetowe ryby
  - ~ „Koty w wielkim mieście” – zajęcia plastyczne

- ~ „Mini Zoo” – figury z masy solnej
- ~ „Co sowy robią nocą i nie tylko” – prezentacja multimedialna
- ~ „Ekologia po polsku” – zwierzęta chronione
- „Rok 2010 Rokiem Różnorodności Biologicznej” – wystawa
- Spektakl teatralny „Żółw i zając” – Studio Teatralne ART-RE z Krakowa

Turek

- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych (Filia Nr 2):
  - ~ Latem wkoło jest wesoło
  - ~ Wakacyjny alfabet

Wijewo (pow. Leszno)

- „Podróże po niezwykłym świecie książek. Czytanie, opowiadanie, rysowanie” – cykl zajęć dla dzieci

Zagórów (pow. Słupca)

- Wycieczka autokarowa czytelników do bibliotek publicznych w Pyzdrach, Jarocinie i Witaszycach oraz do Muzeum w Śmiełowie, Witaszycach i Pyzdrach

Sierpień

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa twórczości Jana Grabowskiego z okazji 60. rocznicy śmierci (Filia w Słupi)
- „Wakacje w bajkowym świecie” – wystawa bajek dla dzieci (Filia w Słupi)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkanie Klubu Miłośników Książek – „Obrzędy weselne w różnych regionach Polski”
- Rozstrzygnięcie Konkursu Plastycznego pt. „Bezpieczny wypoczynek latem”

Chodzież

- Spotkanie z okazji 30 rocznicy powstania „Solidarności” (Czytelnia dla Dorosłych)

Czempiń (pow. Kościan)

- Wakacyjne spotkania dla dzieci w wieku 6-12 lat:
  - ~ Przyjdź i zmaluj coś w bibliotece
  - ~ Kosmiczna akademia

Gniezno

- Wernisaż wystawy pt. „Plakaty polskich filmów (2005-2010)”

Gostyń

- Wystawa „Człowiek i jego pasje”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Cykl spotkań dla dzieci pod hasłem „Zabawa w teatr” (Filia w Dubinie):
  - ~ Poznanie zawodów związanych z teatrem
  - ~ Przygotowanie kukiełek do przedstawienia teatralnego. Próba „teatralna” przydzielonych ról
  - ~ Przygotowanie scenografii do przygotowywanego przedstawienia kukielkowego (malowanie farbami i wykonywanie prac plastycznych)
  - ~ Próba przedstawienia z gotową dekoracją – tzw. „próba generalna”
  - ~ Wystawienie przedstawienia kukielkowego przed zgromadzoną widownią

Kalisz

- Wystawy:
  - ~ „120. rocznica urodzin Zofii Kossak” (Filia nr 3)
  - ~ „66. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego” (Filia nr 5)
  - ~ „160. rocznica śmierci Honoriusza Balzaka” (Filia nr 16)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- „Cała Polska czyta dzieciom”: głośne czytanie na kępińskim dworcu PKP przy zabytkowej lokomotywie. Dzieciom z Przedszkola nr 5 w Kępnie „Lokomotywę” Juliana Tuwima czytali: Franciszek Trąpczyński – przewodniczący Rady Powiatu, Aleksander Chudy z Komendy Powiatowej Policji, Zbigniew Domal z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Andrzej Jackowski – dyrektor Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej. Po odczytaniu wiersza został zorganizowany piknik
- Spotkanie Komitetu Obchodów XXX Rocznicy Powstania NSZZ „Solidarność” na Ziemi Kępińskiej
- Otwarcie wystawy prac Roberta Gruszeckiego pt. „re-Konstrukcje”

Koło

- Wystawy:
  - ~ „Polski wrzesień. Rocznicą wybuchu II wojny światowej”
  - ~ „90. rocznica Bitwy Warszawskiej”
  - ~ Prezentacja prac plastycznych podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Kole
- Lato w mieście ph. „Podróż za jeden uśmiech” – zajęcia dla dzieci w wieku 6-9 lat razem z bohaterami książki Ewy Stadtmuller „Halo, pogotowie?”

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawa „Grunwald” – z okazji 600. rocznicy Bitwy pod Grunwaldem
- Konkurs na prezentację multimedialną „Katyń 1940 – pamiętamy” z okazji 70. rocznicy zbrodni katyńskiej

Krobia (pow. Gostyń)

- Wystawa „Święto wojska polskiego”

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Spotkania z rękodzięłem” – cykl zajęć dla młodzieży (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Dawniej na wsi” – wystawa (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Wędrowki po Polsce” – cykl zajęć dla dzieci ((Filia w Pawłowicach)
- „Nocne bajanie” – całonocna impreza czytelnicza dla dzieci, której motywu przewodnim była książka Marii Konopnickiej „O krasnoludkach i o sierotce Marysi”
- „Chopin i jego muzyka” – wystawa

Leszno

- Wystawy:
  - ~ „Wielkopolska Press Photo 2009” – wystawa pokonkursowa (Galeria za Regałami)
- „Spacer po Lesznie Grochowiaka” – spacer tematyczny po miejscach życia i przebywania poety i prozaika urodzonego w Lesznie w 1934 r., w roli przewodnika – Janina Małgorzata Halec
- „Szlakiem drewnianych olbrzymów” – dwie wycieczki po krainie wielkopolskich wiatraków w ramach IX edycji cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” pt. „Uroda miejsc znanych i nieznanych – krajoznawcze wakacje w Bibliotece”. Na trasie znalazły się „koźlaki” ze Święciechowy, Bukówca Górnego, Śmigła, Osiecznej, Rydzyny, Tworzanic. Przewodnikiem był Jarosław Janowski – prezes Stowarzyszenia Wiatraki Wielkopolski
- „Popołudnie z poezją biesiadną” ph. „Cztery pory roku”, połączone z Turniejem o nagrodę publiczności. Podczas XIII już biesiady literackiej swoje utwory prezentowało 18 poetów z Wielkopolski. Tym razem twórcy spotkali się poza granicami Leszna – w atrakcyjnym turystycznie Wieleniu. Recytacji wierszy towarzyszyła wystawa „Barwy lata”. Zwycięzcą Turnieju został Stanisław Kruk, a imprezę tradycyjnie poprowadził Sergiusz Sterna-Wachowiak. Organizatorem „Popołudnia z poezją biesiadną” była Miejska Biblioteka Publiczna wspólnie z „Santana Club” w Wieleniu, Stowarzyszeniem Kupców Leszczyńskich i „Grupą Kruk”

- Piknik na zakończenie wakacji” dla dzieci, które przez okres trwania wakacji uczestniczyły w zajęciach organizowanych przez Bibliotekę

Lipno (pow. Leszno)

- Wycieczka krajoznawcza dla dzieci do Przemętu, Wolsztyna, Rakoniewic i Kluczewa
- Półkolonie w bibliotece – konkursy, zajęcia plastyczne, kalambury, rebusy, gry i zabawy

Luboń (pow. Poznań)

- Spotkanie dotyczące profilaktyki raka jelita grubego i gruczołu krokowego

Łubowo (pow. Gniezno)

- Teatrzyk dla dzieci „Smok Wawelski”
- Konkurs na najpiękniejsze zagospodarowanie posesji (wspólnie z Komisją Kultury Rady Gminy)

Oborniki

- „Leśne spotkania” – wystawa prac uczniów ze szkół podstawowych w Objezierzu, Sycynie, Chrustowie oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Szamotulach we współpracy z Kołem Łowieckim w Popówku

Opatów (pow. Kępno)

- Edukacyjne gry komputerowe – zajęcia z dziećmi
- Prace plastyczne na temat: „Gdzie chciałbym spędzić wakacje” – gazетка (Filia Łęka Opatowska)
- „110. rocznica urodzin Jana Brzechwy” – wystawa (Filia Łęka Opatowska)
- „Nasza Mała Ojczyzna” – wystawa książek pisarzy regionalnych o naszym regionie (Filia Siemianice)

Orchowo (pow. Sępca)

- Wakacyjne spotkania ze sztuką:
  - ~ „Uczymy się robić kartki okolicznościowe”
  - ~ „Poznajemy technikę plastyczną quiling, czyli technikę rolowania papieru”
  - ~ „Zdobimy butelki techniką decoupage”
  - ~ „Moje marzenia techniką kolaż”

Ostrowite (pow. Sępca)

- Poplenerowa wystawa malarska „Piękno Krajobrazu Ziemi Słupskiej”

Rychtal (pow. Kępno)

- „Bajki pana Andersena” – konkurs plastyczny dla dzieci
- Głośne czytanie wierszy Jana Brzechwy w 110. rocznicę urodzin autora

- Poranki z grami stolikowymi – zajęcia dla dzieci

Swarzędz (pow. Poznań)

- Wakacyjne zajęcia dla dzieci z cyklu Słowa Dźwięki Obrazy:
  - ~ „Zabawy stare i nowe”
  - ~ „Zaczarowana fujarka”
  - ~ „Konie, kucyki, patataje”
  - ~ „Podróż w krainę baśni”
  - ~ Premiera Teatru Czytadelfo „Czary mary” wg baśni Małgorzaty Strzałkowskiej w wykonaniu bibliotekarek

Turek

- „Zostań Mistrzem Smokologii” – zabawa czytelnicza dla dzieci i młodzieży: głośne czytanie książki „Oko Smoka” połączone z grą planszową oraz zadaniami do wykonania np. ilustracja, krzyżówka, labirynt, wykreślanek (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży)

Wijewo (pow. Leszno)

- „Lato w bibliotece” – zajęcia literacko-plastyczne dla dzieci

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Piąta rocznica śmierci Czesława Miłosza” – wystawa (GBP, Filia w Krzycuku Wielkim)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 152, s. 34

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: VII Konkurs Filmów Niezależnych „5 minut z życia codziennego”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 146, s. 25

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: VII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej DZIECKO – wystawa.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 140, s. 43

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: spotkanie Seryjni poeci – uczestnicy: Szczepan Kopyt, Adam Wiedemann, Adam Kaczanowski i Paweł Koziół.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 158, s. 15

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: prezentacje filmów Międzynarodowego Festiwalu Filmów Dokumentalnych TRANYZT; warsztaty operatorskie dla filmowców niezależnych pod kierunkiem Janusza Piwowarskiego.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 200, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wycieczka „Szlakiem gotyku” z cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” oraz spotkanie z Krzysztofem Jureckim „Oblicza fotografii”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 164, s. 21; nr 170, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wycieczka „Za rzeką... nadnoteckie krajobrazy” z cyklu „Wielkopolska bez tajemnic”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 134, s.6

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: „Czas w drewnie zakłęty...pałace, świątki, kościółki” – wycieczka z cyklu „Wielkopolska bez tajemnic”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 111, s. 44

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: Ogólnopolskie Konfrontacje Kapel Dudziarskich.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 105, s. 37

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: Wojewódzki Przegląd Wystaw Fotograficznych 2009; „Portret – XIV Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny Trzcianka 2009”; Promocja Książki „Bogusław Biegowski. Moje niemiejsca”; Spotkanie z Krzysztofem Deszczyńskim „Opowieść o Birmie”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 117, s. 36

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: „Gdzie natura spleta się z historią” – wycieczka z cyklu

„Wielkopolska bez tajemnic”; „Europejskie biblioteki jako centra edukacji dla dorosłych słuchaczy”; Seryjni poeci: spotkanie z Maciejem Gierszewskim, Robertem Królem, Edwardem Pasewiczem i Robertem Rybickim.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 123, s. 35

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: VII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej „DZIECKO”, otwarcie wystawy oraz spotkanie z prezesem fotoklubu RP – Mieczysławem Cybulskim.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1,2). – 2010, nr 128, s. 29

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa „VII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej DZIECKO”.

CENTRUM Fotografii Wielkopolskiej / Andrzej Haegenbarth// Merkuriusz. - 2010, nr 7/8, s. 34-35

Centrum Fotografii Wielkopolskiej działające przy WBPiCAK w Poznaniu.

FILM-ART upadł, a teraz będzie zlikwidowany / ABO // Monitor Wielkop. – 2010, nr 8, s. 4

M.in. o kopiach filmowych, które zostaną przekazane WBPiCAK w Poznaniu.

FRYDERYK Chopin w Wielkopolsce : książka / Andrzej Chylewski // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2010, nr 164, dod. Pasaż Poznański s. 10

Omówienie książki Joanny i Jerzego Sobczaków „Fryderyk Chopin a Wielkopolska” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

JÓZEF Gaca : wspomnienie (1929-1977) / Andrzej Nowakowski // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2010, nr 174, s. 7

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

KAZIMIERZ Ewicz : wspomnienie (1931-2001) / Anna Domańska // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2010, nr 161, s. 8

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

PRZYJECHALI bibliotekarze z całego województwa : główne obchody w Koninie / mar // Prz. Konin. – 2010, nr 20, s. 32

Obchody Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. M.in. rozstrzygnięcie konkursu dla bibliotek „Jak cię widzą, tak cię piszą – zmieniamy wizerunek” ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu.

„WIELKOPOLANIE” nagrodzeni / MAZ // Polska Głos Wielkop.
(Wyd.1,2). – 2010, nr 153, s. 15

Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” zdobywcą głównej nagrody na IX Ogólnopolskich Spotkaniach Folkloru „O łowicki pasiak”.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego** za 2009 rok otrzymał m.in. *Maciej Rembarz*, poeta, tłumacz i dramatopisarz.
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych Lato 2010** otrzymali: *Halina Bortnowska* i *Jolanta Steciuk* za książkę „Wszystko będzie inaczej” [Kraków : Znak]; *Bartosz Kruszyński* za książkę „Poznańcy w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1921” [Poznań : Rebis] oraz *Tomasz Rakowski* za książkę „Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy” [Gdańsk : słowo/obraz terytoria].

B. Zmarli

- **Jerzy Stefan Stawiński** (12.06.2010), pisarz, scenarzysta, jeden ze współtwórców polskiej szkoły filmowej
- **Jose Saramago** (18.06.2010), pisarz portugalski, laureat literackiej Nagrody Nobla
- **Augustyn Baran** (21.07.2010), prozaik